

**ANALIZA IZVEDBE AKCIJSKEGA NAČRTA ZA IZVAJANJE  
RESOLUCIJE O NACIONALNEM PROGRAMU VARNOSTI IN  
ZDRAVJA PRI DELU 2018-2027 V PRVEM TRILETNEM OBDOBJU  
(2018 - 2020)**

## **KAZALO**

<b>Seznam kratic</b>	<b>3</b>
<b>Uvod</b>	<b>4</b>
<b>Analiza izvedenih aktivnosti</b>	<b>6</b>
1. Aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev varnosti pri delu	6
2. Aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev zdravja pri delu	28
3. Aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu ter upoštevanje raznolikosti delavcev	33
4. Aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja	42
5. Druge naloge, predvidene z resolucijo RENPVZD18-27	44
<b>Zaključek</b>	<b>45</b>

## Seznam kratic

ARRS	Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
AVP	Javna agencija RS za varnost prometa
ESS	Ekonomsko-socialni svet
EU-OSHA	Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu
Eurofound	Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer
IoVzOT	Izjava o varnosti z oceno tveganja
IRSD	Inšpektorat Republike Slovenije za delo
KIMDPŠ UKC Ljubljana	Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MOD	Mednarodna organizacija dela
MZ	Ministrstvo za zdravje
Nacionalna mreža EU-OSHA	Nacionalna mreža za sodelovanje z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA)
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
PP	Proračunska postavka
PSEU	Predsedovanje Republike Slovenije EU
Resolucija ReNPVZD18-27	Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 23/18)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
URSK	Urad Republike Slovenije za kemikalije
ZbVZD	Zbornica varnosti in zdravja pri delu
ZDVIS	Zveza društev varnostnih inženirjev Slovenije
ZRSŠ	Zavod Republike Slovenije za šolstvo
ZVZD-1	Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

## UVOD

Na podlagi prvega odstavka 4. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, 43/11) ter 109. in drugega odstavka 169.a člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) je Državni zbor na 39. seji dne 27. marca 2018 sprejel RESOLUCIJO o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018-2027.

Resolucija ReNPVZD18-27 navaja, da je sodoben sistem varnosti in zdravja pri delu tisti sistem, ki temelji na spodbujanju kulture varnosti in zdravja pri delu ter je naravnani v preprečevanje nezdod pri delu, poklicnih bolezni in bolezni, povezanih z delom, ter je temelj vsakega učinkovitega gospodarstva. Dobro organiziran in na vseh ravneh uveljavljen sistem varnosti in zdravja pri delu, ki ga dopolnjujejo tudi programi promocije telesnega in duševnega zdravja pri delu, pripomore k dobremu počutju delavcev pri delu. Bolj varna in zdrava delovna mesta prispevajo k ekonomski učinkovitosti gospodarstva ter vzdržnosti socialnih blagajn. Namen tega nacionalnega programa je bil povezati vse deležnike v sistemu varnosti in zdravja pri delu, da bodo po svojih najboljših močeh in v skladu s svojim poslanstvom združili moči in sodelovali pri uresničevanju splošno sprejete vizije na področju varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.

Resolucija ReNPVZD18-27 je določila vizijo na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu: Varnost in zdravje ter dobro počutje pri delu so najvišja prioriteta v delovnem okolju in temelj trajne poslovne uspešnosti. Učinkovito zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu brez nezdod pri delu, poklicnih bolezni in bolezni, povezanih z delom, je nacionalni interes in interes delavcev ter obveza delodajalcev. Prizadevanje za dvig ravni kulture preventive v delovnem okolju mora postati skupna zaveza Vlade Republike Slovenije, socialnih partnerjev, podjetij in delavcev.

Resolucija ReNPVZD18-27 določa sledeče strateške cilje:

1. Strateški cilji, usmerjeni v zagotovitev varnosti pri delu
  - zmanjšanje števila nezdod pri delu za 20 % v naslednjih 10 letih
  - zagotovitev varne uporabe nevarnih kemičnih snovi v delovnem procesu ter nadomeščanje nevarnih kemikalij z manj nevarnimi
  - zagotovitev kakovostnega izvajanja strokovnih nalog varnosti pri delu
2. Strateški cilji, usmerjeni v zagotovitev zdravja pri delu
  - ureditev, uveljavitev, spremljanje in nadgrajevanje sistema ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni
  - izvajanje, spremljanje in nadgrajevanje programov promocije telesnega in duševnega zdravja na delovnem mestu, usmerjenih v preprečevanje kroničnih bolezni in ohranjanje sposobnosti za delo
  - vzpostavitev mehanizmov za zgodnje odkrivanje in pomoč v primeru z delom povezanih duševnih obremenitev
  - prilagoditev delovnih mest za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj; zmanjšanje bolniških odsotnosti zaradi kostno-mišičnih obolenj za 5 % v naslednjih 10 letih
  - vzpostavitev mehanizmov za pomoč pri vračanju delavcev na delo po dolgotrajni bolniški odsotnosti
  - zagotovitev kakovostnega izvajanja strokovnih nalog izvajalcev medicine dela
3. Strateški cilji, usmerjeni v spodbujanje kulture preventive v delovnem okolju in upoštevanje raznolikosti delavcev
  - izvajanje tematskih kampanj, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive v delovnem okolju
  - uvajanje varnosti in zdravja pri delu ter zdravega življenjskega sloga v vzgojo in izobraževanje na vseh stopnjah in smereh
  - spodbujanje upoštevanja raznolikosti pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu; spodbujanje zagotavljanja delovnih mest za vse generacije ter medgeneracijskega sodelovanja
4. Strateški cilji, usmerjeni v zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja
  - ozaveščanje delavcev, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja, o osnovah varnosti in zdravja pri delu
  - razširjanje najnovejših dognanj o spreminjanju delovnega okolja, o novih oblikah dela in zaposlovanja
5. Strateški cilji, usmerjeni v spodbujanje socialnega dialoga na področju varnosti in zdravja pri delu

- spodbujanje socialnega dialoga na področju varnosti in zdravja pri delu

Na podlagi Resolucije ReNPVZD18-27 je bil sprejet akcijski načrt za izvedbo Resolucije ReNPVZD18-27 za obdobje 2018 do 2020. V tem akcijskem načrtu so bili določeni ukrepi, ki naj bi se izvedli v obdobju 2018-2020, izvajalci ukrepov, finančni viri, potrebni za izvedbo ukrepov, roki ter način spremljanja izvedbe ukrepov.

V nadaljevanju sledi analiza izvedenih aktivnosti, ki bo služila kot podlaga za pripravo drugega triletnega akcijskega načrta in/ali za pripravo predloga za dopolnitev Resolucije ReNPVZD18-27.

## **ANALIZA IZVEDENIH AKTIVNOSTI AKCIJSKEGA NAČRTA (2018-2020)**

### **1. AKTIVNOSTI ZA URESNIČITEV STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV, USMERJENIH V ZAGOTOVITEV VARNOSTI PRI DELU**

**Aktivnost: Izvedba usmerjene akcije s področja varnosti in zdravja pri delu glede strokovnosti izvajanja nalog varnosti in zdravja pri delu, vključno z loVzOT**

Nosilec: IRSD  
Rok izvedbe: 2020  
Izvedeno: DELNO

Samostojne akcije glede strokovnosti izvajanja nalog varnosti in zdravja pri delu v letih 2019 in 2020 na IRSD-ju niso izvajali, so pa v letu 2020 obravnavali nekaj posamičnih prijav, ki so se na to nanašale. Šlo je za nestrokovno delo zunanjih organizacij s pridobljenim dovoljenjem za delo. Strokovnost izvajanja nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, še zlasti ocenjevanja tveganj, je bila s strani pristojnih inšpektorjev nadzorovana praktično pri vsakem nadzoru v obravnavanem obdobju. Za leto 2019 v zvezi s tem so na IRSD ugotovili, da veliko ocen tveganj ne odraža dejanskega stanja pri delodajalcih, saj pogosto nimajo ocenjenih tveganj, ki predstavljajo nevarnost za poškodbe, okvare zdravja ali nastanek poklicnih bolezni. Glede ustreznosti vsebin ocen tveganj se na IRSD najpogosteje ugotavlja, da vsa tveganja niso oziroma so pomanjkljivo identificirana, še zlasti tista, ki se nanašajo na uporabo nevarnih snovi, ročno premeščanje bremen, različna sevanja, vibracije in podobno. Prav tako pri ocenjevanju tveganj strokovni delavci skoraj ne upoštevajo določil podzakonskih predpisov, ki podrobneje opredeljujejo zahteve v zvezi s tem. Pogosto v ocenah tveganj niso opredeljeni roki za obdobje preiskave škodljivosti delovnega okolja, osebna varovalna oprema ni konkretno opredeljena, odgovorne osebe za izvedbo ukrepov niso določene, uporabljena metodologija ni ustrezna za vsa identificirana tveganja, prav tako ni nedvoumne povezave med opredeljenimi skupinami v oceni tveganja in sistemizacijo ali pogodbami o zaposlitvi delavcev. Zelo redko delodajalci ocenjujejo tveganja glede nevarnosti oziroma tveganja s strani tretjih oseb.

Potrebno je izpostaviti tudi ugotovitev IRSD-ja, da se delodajalci z delavci v postopku izdelave ocene tveganja ne posvetujejo na ustrezen način, čeprav je bilo ugotovljenih kršitev v letu 2019 manj kot leto prej. Delodajalci sicer razpolagajo z zapisniki, ki se nanašajo na omenjeno, vendar je vsebina teh zapisnikov neustrezna in iz nje ne izhaja, na kakšen način je delodajalec vključeval delavce v postopek ocenjevanja tveganj, temveč samo, kateri delavci so bili seznanjeni z vsebino sprejete in objavljene ocene tveganja.

Inšpektorji za delo so v letu 2019 ugotovili manj kršitev, ki so se nanašale na opredelitev posebnih zdravstvenih zahtev v ocenah tveganj. Vseeno pa je potrebno pojasniti, da se ustreznost opredelitve posebnih zdravstvenih zahtev pri nadzorih težko presoja, saj se v praksi te opredelitve med seboj močno razlikujejo in so v strokovnih ocenah izvajalcev medicine dela tudi različno opredeljene.

Prav tako na IRSD-ju ugotavljajo, da iz ocen tveganj pri delodajalcih skoraj ni razvidno, ali gre v primerih konkretnih ocen tveganj delovnih mest za večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni. Ta opredelitev je še posebno pomembna iz razloga, ker je v zvezi s tem potrebno izvajati določene ukrepe, kot je na primer usposabljanje delavcev za varno delo.

Te ugotovitve nakazujejo, da strokovni delavci, ki opravljajo strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu, med katere sodi tudi ocenjevanje tveganj, niso dovolj strokovni za obravnavo zahtevnejših področij varnosti in zdravja pri delu. Še vedno na IRSD-ju ugotavljajo, da so ocene tveganj, ki jih za delodajalce pripravijo pri njih zaposleni strokovni delavci, precej bolj strokovne in bolj realno odražajo razmere pri delodajalcih kot tiste, ki jih pripravijo zunanje strokovne službe. Ocene tveganj, ki jih izdelajo zunanji strokovni delavci se med seboj pri različnih delodajalcih kljub različnim tveganjem skoraj ne razlikujejo. Prav tako pa bi lahko tudi posamezni izvajalci medicine dela svoje naloge pri izdelavi strokovnih podlag za oceno tveganja ustrezneje opravili, kar velja zlasti za ogleda in presojo ustreznosti delovnih mest pri delodajalcih.

**Aktivnost: Izvedba usmerjene akcije »Reprezentativni vzorec«, ki temelji na 1.000 naključno izbranih delodajalcih iz vseh dejavnosti in z različnim številom zaposlenih**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Akcija se je izvajala v vseh letih od 2018 – 2020. Izvajala se je skozi celotno posamezno leto. Ugotovitve so bile naslednje:

Leto 2018:

V letu 2018 so inšpektorji ponovno, že 15. leto zapored, opravljali usmerjene nadzore nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na osnovi tako imenovanega reprezentativnega vzorca poslovnih subjektov. Delodajalci, pri katerih so bili opravljeni inšpekcijski nadzori v zvezi z osnovnimi zahtevami s področja varnosti in zdravja pri delu, so bili izbrani s pomočjo računalniškega programa z uporabo metodologije naključnih števil. Namen takšnih nadzorov je tudi zniževanje števila tistih delodajalcev, pri katerih predhodno še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski pregled s področja varnosti in zdravja pri delu. Vzorec tisočih delodajalcev je bil izbran iz poslovnega registra, ki ga vodi AJPES, in sicer glede na število zaposlenih pri delodajalcih in glede na osnovno dejavnost, ki jo opravljajo delodajalci na celotnem območju RS.

V letu 2018 se je delež subjektov, pri katerih so inšpektorji za delo opravili inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu prvič, odkar subjekt izvaja dejavnost, v primerjavi z letoma 2016 in 2017 rahlo znižal in predstavlja 69 % glede na število vseh opravljenih nadzorov v okviru akcije reprezentativni vzorec. Zelo visok delež (23 %) predstavljajo tudi subjekti, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor nazadnje opravljen pred petimi ali več leti (2017: 20 %, 2016: 22 % in 2015: 20 %).

Skupna povprečna ocena se je v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 znižala s 3,32 na 3,20. V letu 2018 so se sicer znižale povprečne ocene pri vseh ocenjevanih parametrih, z izjemo ocene, ki se nanaša na usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela. K znižanju skupne povprečne ocene v primerjavi z letom prej sta največ prispevali oceni, ki se nanašata na preiskave škodljivosti delovnega okolja in na obveščanje inšpekcije (prijave nezgod pri delu in drugo).

Leto 2019:

V letu 2019 se je delež subjektov, pri katerih so inšpektorji za delo inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu opravili prvič, odkar subjekt izvaja dejavnost v primerjavi s prejšnjimi leti, občutno znižal, in predstavlja 63 % glede na število vseh opravljenih nadzorov v okviru akcije reprezentativni vzorec. Istočasno pa se je povečal delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor nazadnje opravljen pred petimi ali več leti, in sicer je ta znašal 25 % (2018: 23 % in 2017: 20 %). Skupna povprečna ocena, ki izhaja iz opažanj inšpektorjev, se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 nekoliko zvišala, in sicer iz 3,20 na 3,34. K zvišanju so največ prispevale povprečne ocene, ki se nanašajo na preiskave škodljivosti delovnega okolja, na zagotavljanje pregledov in preizkusov delovne opreme ter na sodelovanje delavcev pri obravnavi vprašanj v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu. V letu 2019 so se v primerjavi z letom 2018 znižale samo povprečne ocene, ki se nanašajo na izjavo varnosti z oceno tveganja, na usposabljanje delavcev za varno delo in na dokumentacijo, ki jo morajo delodajalci hraniti glede varnega in zdravega dela, pa še te le minimalno.

Leto 2020:

Delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor (s področja varnosti in zdravja pri delu) opravljen prvič, odkar subjekt deluje, se je v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 zmanjšal in sicer iz 63 na 57 odstotkov – gre že za drugo zaporedno znižanje tega deleža po letu 2018. Ta delež sicer tudi v letu 2020 ni bistveno odstopal od povprečja v zadnjih desetih letih, saj je bil delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, v vseh teh letih vedno okoli dve tretjini.

Močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ima seveda tudi to, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že kdaj opravljen. To se je ponovno pokazalo tudi v letu 2020, ko je bila povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov pri subjektih, pri katerih je bil nadzor s področja varnosti in zdravja opravljen že vsaj enkrat, za 7 odstotkov višja kot pri subjektih, pri katerih ta nadzor še nikoli ni bil opravljen.

Iz podatkov, pridobljenih v okviru akcije, ni razvidno, da bi imela epidemija nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) kakršenkoli pomemben vpliv na v okviru akcije ocenjevane parametre. Razlog za to je lahko iskati v dejstvu, da je bila večina nadzorov v okviru akcije opravljena še pred prvo uradno razglasitvijo prve epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije, čeprav so se nadzori v močno zmanjšanem obsegu v okviru te akcije izvajali tudi v nadaljevanju leta.

**Aktivnost: Svetovanja Projektne enote IRSD v zvezi z izvajanjem ZVZD-1, vključno z loVzOT**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Projektna Enota je v obravnavanem obdobju organizirala in izvajala delavnice po celotnem teritoriju Republike Slovenije, katerih so se udeležili predvsem delodajalci. Namen teh delavnic je bil osveščanje deležnikov na področju varnosti in zdravja pri delu, še zlasti delodajalcev. Tako je bilo v letu 2018 organiziranih 37 delavnic, katerih so se udeležili predstavniki 1.292 delodajalcev, v letu 2019 pa je bilo organiziranih 42 delavnic z udeležbo predstavnikov 1.142 delodajalcev. V letu 2020 je bilo organiziranih 27 delavnic, od tega 5 webinarjev. Udeležili so se jih predstavniki 1.147 delodajalcev.

**Aktivnost: Aktivno sodelovanje na posvetih strokovnih delavcev ZbVZD**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

IRSD je sodeloval na posvetih ZbVZD, ki so bili namenjeni strokovnim delavcem s področja varnosti in zdravja pri delu v vseh letih obravnavanega obdobja, in sicer aktivno s posameznimi predavatelji, prav tako pa je bila s strani ZbVZD omogočena brezplačna prisotnost poljubnega števila inšpektorjev. Tako so s svojimi prispevki sodelovali predstavniki inšpektorata aprila 2018 (dva predstavnika aktivno in 16 udeležencev s strani inšpektorata), marca 2019 (dva predstavnika aktivno in 10 udeležencev) ter julija in novembra 2020 preko webinarja (aktivno dva predstavnika inšpektorata).

**Aktivnost: Izvedba usmerjene akcije v dejavnosti gradbeništva**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Akcija se je izvajala v vseh letih od 2018 – 2020. Izvajala se je skozi celotno obdobje posameznega leta. Ugotovitve so bile naslednje:

Leto 2018:

Inšpektorji so opravili nadzor na 314 gradbiščih in 51 deloviščih, na katerih so se večinoma izvajala kratkotrajna dela na višini. Skupaj so inšpektorji opravili 1.419 pregledov pri 950 subjektih. Pri tem so ugotovili 2.204 kršitev ter izdali 1.047 ukrepov. Na IRSD so ugotovili, da se povprečno obdobje, v katerem se izvajajo dela na gradbiščih, podaljšuje, ter da se povečuje število gradbišč, na katerih se gradijo zahtevni objekti.

Od 314 pregledanih gradbišč je bilo 19 % takih, na katerih je opravljalo delo od 1 do 5 delavcev, na 58 % gradbišč je delo opravljajo od 6 do 20 delavcev, na 17 % od 21 do 50 delavcev, 6 % gradbišč pa je bilo takšnih, da je na njih opravljalo delo več kot 50 delavcev. Od 51 pregledanih delovišč je bilo 51 % takih, na katerih so delali od 1 do 3 delavci, na 35 % od 4 do 6 delavcev in na 14 % od 7 do 10 delavcev. Na pregledanih deloviščih so se najpogosteje opravljala fasaderska (59 %) in krovna (27 %) dela.

V okviru usmerjenega nadzora so inšpektorji ugotovili, da 5 % naročnikov ni prijavilo gradbišč inšpekciji za delo 15 dni pred pričetkom del, kljub izpolnjevanju pogojev za prijavo po Uredbi o zagotavljanju



varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uredba). Na 93 % gradbišč sta dela istočasno izvajala dva ali več izvajalcev, naročniki pa kljub temu na 7 % gradbišč niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu v skladu z Uredbo. Inšpektorji so v 72 % uspešno vzpostavili kontakt s koordinatorji v fazi izvajanja na gradbiščih in pri tem ugotovili, da 2 % koordinatorjev ni bilo imenovanih v skladu z Uredbo oziroma je naročnik to svojo obveznost prenesel na izvajalce del. 9 % naročnikov ni zagotovilo izdelave varnostnega načrta, kot to določa Uredba.

V okviru akcije so na IRSD nadzirali tudi delo koordinatorjev, tako v fazi priprave kot v fazi izvajanja projekta. Ugotovili so, da 6 % varnostnih načrtov ni bilo narejenih v skladu s prilogo V Uredbe. Koordinatorji so povprečno obiskali gradbišča vsakih 10 dni, kar ne ustreza mnenju inšpektorata, da lahko koordinator v fazi izvajanja projekta svoje naloge ustrezno opravlja le, če je na gradbišču prisoten vsaj enkrat na teden oziroma tako pogosto, da pri izvajalcih na gradbišču doseže upoštevanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu. Na 4 % gradbišč koordinatorji niso imeli knjige ukrepov za varno delo, 8 % koordinatorjev je pomanjkljivo vpisovalo ukrepe v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi v knjigo ukrepov, 5 % koordinatorjev pa jih sploh ni vpisovalo.

V 258 primerih so bile med nadzori ugotovljene nepravilnosti v zvezi z odri, v 22 primerih pa so bili ugotovljeni neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci del v 198 primerih niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je bila nevarnost padca z višine ali v globino oziroma so bile postavljene varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 delodajalci niso sklenili na 91 gradbiščih, na 72 gradbiščih delodajalci niso določili delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev, na 53 gradbiščih pa delodajalci niso določili delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 72 primerih niso upoštevali navodil koordinatorjev, vpisanih v knjigo ukrepov. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v 42 primerih, v zvezi z varovanjem odprtih v tleh v 31 primerih, v 48 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti pri delu na strehah. Inšpektorji so ugotovili tudi 15 nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci pri odprtinah v stenah, ki so bile na višini več kot 2 m in kjer je višina parapeta nižja od 85 cm. Ugotovili so tudi 367 nepravilnosti v zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme in njene uporabe ter neuporabe s strani posameznih delavcev, 58 kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z varovanjem gradbenih jam in izkopov. Glede električnih napeljav na gradbiščih so inšpektorji ugotovili 83 kršitev, glede vozil in delovne opreme na gradbiščih pa 71 kršitev. Ugotovili so tudi 27 kršitev glede varovanja gradbišča proti okolici v smislu onemogočanja dostopa nezaposlenim osebam na gradbišča.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali 436 ureditvenih odločb za odpravo nepravilnosti, od katerih so 202 najprej izrekli ustno, ker je šlo za nujne ukrepe. V 155 primerih so inšpektorji prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave nepravilnosti in v 48 primerih prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti za življenje delavcev. Od omenjenih 203 prepovedi del so delo v 99 primerih najprej prepovedali ustno. Na podlagi ugotovljenih prekrškov so inšpektorji izdali 66 odločb o prekršku (44 z opominom in 22 z globo) in 188 plačilnih nalogov. Izdali so tudi 52 opozoril po ZIN in 102 opozoril po ZP-1.

#### Leto 2019:

V skladu s terminskim planom za izvedbo akcij za leto 2019 so na IRSD v sredini maja izvedli krajšo akcijo nadzora nad spoštovanjem delovnopravne zakonodaje ter povečano aktivnost na področju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, slednja je bila izvedena še v mesecu oktobru. Izvajali so tudi celoletni poostreni nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih.

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji v okviru prej navedenih aktivnosti opravili nadzor na 302 gradbiščih in 44 deloviščih v Sloveniji, kjer so se večinoma izvajala kratkotrajna dela na višini ter opravili 1.515 pregledov pri 972 subjektih. Pri tem so ugotovili 2.320 kršitev in izrekli 1.065 ukrepov. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini glede varnostnih ograj, ustreznosti odrov in del na strehah, v zvezi z zagotavljanjem uporabe ter neuporabo osebne varovalne opreme, glede pisnega sporazuma po 39. členu ZVZD-1 na gradbiščih ter glede neupoštevanja navodil koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na gradbiščih.

Od 302 pregledanih gradbišč je bilo 17 % takih, na katerih je opravljalo delo od 1 do 5 delavcev, na 50 % gradbišč je delo opravljalo od 6 do 20 delavcev, na 26 % od 21 do 50 delavcev, 7 % gradbišč pa je

bilo takšnih, da je na njih opravljalo delo več kot 50 delavcev. Od 44 pregledanih delovišč, kjer so se izvajala kratkotrajna dela, je bilo 45 % takih, na katerih so delali od 1 do 3 delavci, na 48 % od 4 do 6 delavcev in na 7 % od 7 do 10 delavcev. Na pregledanih deloviščih so se najpogosteje opravljala krovska (34 %) in fasaderska (27 %) dela.

Inšpektorji so ugotovili, da 4 % naročnikov ni prijavilo gradbišč inšpekciji za delo 15 dni pred pričetkom del, kljub izpolnjevanju pogojev za prijavo po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. Na 96 % gradbišč je dela istočasno izvajalo dva ali več izvajalcev, naročniki pa kljub temu na 1 % gradbišč niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu v skladu z omenjeno uredbo. Inšpektorji so v 72 % uspešno vzpostavili kontakt s koordinatorji v fazi izvajanja na gradbiščih in pri tem ugotovili, da 1 % koordinatorjev ni bilo imenovanih v skladu z uredbo oziroma je naročnik to svojo obveznost prenesel na izvajalce del. 3 % naročnikov ni zagotovilo izdelave varnostnega načrta, kot to določa predmetna uredba.

V okviru akcije so inšpektorji nadzirali tudi delo koordinatorjev, tako v fazi priprave kot v fazi izvajanja projekta. Ugotovili so, da 1 % varnostnih načrtov ni bilo narejenih v skladu s prilogo V prej omenjene uredbe. Koordinatorji so povprečno obiskali gradbišča vsakih 9,5 dni, kar ne ustreza stališču IRSD, da lahko koordinator v fazi izvajanja projekta svoje naloge ustrezno opravlja le, če je na gradbišču prisoten vsaj enkrat na teden oziroma tako pogosto, da pri izvajalcih na gradbišču doseže upoštevanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu. Na 2 % gradbišč koordinatorji niso imeli knjige ukrepov za varno delo, 7 % koordinatorjev je pomanjkljivo vpisovalo ukrepe v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi v knjigo ukrepov, 3 % koordinatorjev pa jih sploh ni vpisovalo.

V 197 primerih so bile med nadzori ugotovljene nepravilnosti v zvezi z odri, v 36 primerih pa so bili ugotovljeni neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci del v 254 primerih niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je bila nevarnost padca z višine ali v globino oziroma so bile postavljene varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 delodajalci niso sklenili na 96 gradbiščih, na 101 gradbišču delodajalci niso določili delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev, na 72 gradbiščih pa delodajalci niso določili delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 68 primerih niso upoštevali navodil koordinatorjev, vpisanih v knjigo ukrepov. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v 34 primerih, v zvezi z varovanjem odprtih tleh v 33 primerih, v 39 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti pri delu na strehah. Inšpektorji so ugotovili tudi 27 nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci pri odprtinah v stenah, ki so bile na višini več kot 2 m in kjer je višina parapeta nižja od 85 cm. Ugotovili so tudi 449 nepravilnosti v zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme in njene uporabe ter neuporabe s strani posameznih delavcev, 65 kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z varovanjem gradbenih jam in izkopov. Glede električnih napeljav na gradbiščih so inšpektorji ugotovili 39 kršitev, glede vozil in delovne opreme na gradbiščih pa 51 kršitev.

V zvezi s kratkotrajnimi deli na višini je bilo ugotovljeno, da je bil pisni sporazum o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 obvezen na 42 % pregledanih delovišč, vendar ga izvajalci na 10 % delovišč niso imeli.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali 391 ureditvenih odločb za odpravo nepravilnosti, od katerih so jih 192 najprej izrekli ustno, ker je šlo za nujne ukrepe. V 138 primerih so inšpektorji prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave nepravilnosti in v 59 primerih prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti za življenje delavcev. Od omenjenih 197 prepovedi del so delo v 82 primerih najprej prepovedali ustno. Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji izdali 66 ukrepov z odločbami o prekršku (40 opominov in 26 glob) in 205 ukrepov s plačilnimi nalogi. Izdali so tudi 75 opozoril po ZIN in 131 opozoril po ZP-1.

V zadnjih letih se število pregledanih gradbišč zmanjšuje (2017: 373, 2018: 314, 2019: 302), število aktivnih gradbišč pa se zaradi podaljševanja trajanja del na gradbiščih zvišuje. Tako v letu 2018 kakor tudi v letu 2019 na gradbiščih so na IRSD-ju ugotovili znatno poslabšanje razmer s področja varnosti in zdravja pri delu.

Inšpektorji so v sklopu te akcije opravili 301 inšpekcijskih nadzorov pri 157 subjektih in ugotovili 134 kršitev delovnopravne zakonodaje. Po številu ugotovljenih kršitev so izstopale kršitve v zvezi z izplačilom regresa za letni dopust ter plačilnim dnem.

Inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij so ukrepali v 110 primerih, in sicer v 32 primerih z izdajo upravne odločbe, v 3 primerih pa z izrekom opozorila po ZIN. Izrečenih je bilo 20 sankcij s plačilnimi nalogi, 21 opominov in 2 globi s prekrškovnimi odločbami ter 31 opozoril po ZP-1.

#### Leto 2020:

Akcija se je izvajala, podatki še niso na razpolago in bodo objavljeni v letnem poročilu IRSD za leto 2020.

#### **Aktivnost: Aktivno sodelovanje na posvetih koordinatorjev ZbVZD**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Inšpektorat je sodeloval na posvetih ZbVZD, ki so bili namenjeni koordinatorjem na začasnih in premičnih gradbiščih, in sicer aktivno s posameznimi predavatelji, prav tako pa je bila s strani organizatorja omogočena brezplačna prisotnost poljubnega števila inšpektorjev. V letu 2018 je predstavnik inšpektorata aktivno sodeloval na dveh posvetih, in sicer februarja in septembra 2019. Februarja se je posveta udeležilo še 12 udeležencev inšpektorata, septembra pa še sedem. Aktivno so na IRSD-ju sodelovali tudi aprila 2019 (en predstavnik aktivno in 10 ostalih udeležencev) ter septembra 2019 (en predstavnik aktivno in 6 udeležencev s strani inšpektorata). V marcu 2020 je en predstavnik sodeloval aktivno, še dodatnih devet pa se je posveta udeležilo. Novembra 2020, ko je bil posvet organiziran preko webinarja, je aktivno sodeloval en predstavnik inšpektorata. Drugi predstavniki inšpektorata niso bili prisotni.

#### **Aktivnost: Izvedba usmerjene akcije na področju varnosti in zdravja pri delu glede prijavljanja nezgod pri delu in hranjenja dokumentacije s tega področja**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Akcija je bila predvidena za izvedbo v letu 2020, vendar zaradi ostalih prioritete načrtovanega dela inšpektorata v letu 2020 ni bila vključena v izvedbo za to leto, delno tudi zaradi epidemije koronavirusa. Tudi nekaj ostalih načrtovanih akcij za leto 2020 zaradi koronavirusa ni bilo izvedenih. Akcijo na IRSD-ju načrtujejo izvesti v naslednjem triletnem obdobju.

#### **Aktivnost: Vzpostavitev elektronske prijave nezgode pri delu / poškodbe pri delu**

Nosilci: MDDSZ, MZ, MJU

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: NE

Zaradi nepopolne uveljavitve Pravilnika o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 54/13) Inšpektorat RS za delo, kljub možnostim za neposredno elektronsko prijavljanje nezgod pri delu, še vedno ročno prepisuje in v evidenco vnaša vsako prijavljeno nezgodo posebej. MDDSZ si zato že več let aktivno prizadeva, da bi prišlo do sprejema novega pravilnika, ki bi omogočil, da se nezgode pri delu na Inšpektorat za delo prijavljajo preko informacijskega sistema. Glede na to, da je v izogib dodatnim administrativnim oviram za delodajalce treba vzpostaviti enoten sistem, ki bo omogočal enkratno prijavo tako nezgode pri delu na Inšpektorat za delo, kot tudi prijavo poškodbe delavca v skladu s predpisi o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter v skladu s predpisi o javnem zdravju in zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, se je pristopilo k pripravi novega skupnega pravilnika. Pri pripravi sodelujejo poleg MDDSZ in Inšpektorata za delo še MJU, MZ, NIJZ in ZZZS.

Pravilnik bo predpisal splošni in zdravstveni del obrazca ter elektronsko pot v sistemu prijave. Pravilnik je v zaključni fazi usklajevanja z vsemi deležniki.

**Aktivnost: Ustanovitev in delovanje delovne skupine za razbremenitev investicij v varno in zdravo delovno okolje ter promocijo zdravja na delovnem mestu**

Nosilci: MDDSZ, MZ, MF

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Za razbremenitev investicij v varno in zdravo delovno okolje ter promocijo zdravja na delovnem mestu je potrebno usklajeno delovanje različnih ministerstev, za kar bi bilo potrebno ustanoviti delovno skupino. Delovna skupina še ni bila ustanovljena.

**Aktivnost: Priprava in izvajanje programa izdelave in spodbujanja uporabe spletnih orodij za ocenjevanje tveganja OiRA za obdobje 2019-2021, vključno s posodabljanjem že objavljenih OiRA orodij**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: DA

Interaktivno spletno orodje za ocenjevanje tveganj OiRA, namenjeno mikro, malim in srednjevelikim podjetjem, je razvila Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu iz Bilbaoa (EU-OSHA) ter ga v generični obliki brezplačno ponudila državam članicam. MDDSZ je k projektu OiRA pristopilo s podpisom memoranduma leta 2012, ter od takrat začelo na generični osnovi, skupaj s socialnimi partnerji, razvijati orodja, namenjena posameznim gospodarskim dejavnostim. Orodja so brezplačno na voljo delodajalcem na spletnih straneh portala za varnost in zdravje pri delu. Do danes je na voljo 21 orodij za različne gospodarske dejavnosti.

Na področju razvoja orodij je MDDSZ od leta 2012 do leta 2018 v sodelovanju s socialnimi partnerji pripravilo 17 OiRA orodij. V obdobju od 2018 do 2021 pa je MDDSZ pripravilo in dalo na voljo tri OiRA orodja, namenjena učiteljem, natakarnjem in novinarjem. V razmerah epidemije COVID-19 je MDDSZ, skupaj z EU-OSHA, pripravilo in dalo na voljo delodajalcem tudi splošno orodje, namenjeno vsem gospodarskim dejavnostim. V letu 2021 bo MDDSZ posodabljal orodja OiRA.

Na področju promocije orodij OiRA, MDDSZ izvaja različne aktivnosti, in sicer:

- Predstavitve OiRA orodij na socialnem omrežju YouTube v obliki webinarjev. Na omrežju YouTube je objavljenih 5 webinarjev;
- Delavnice, na katerih se udeleženci seznanijo z orodjem OiRA, ki je namenjeno delu v pisarnah. V letu 2021 sta bili izvedeni 2 delavnici. Zaradi epidemioloških razmer COVID-19 sta bili delavnici izvedeni na daljavo;
- Objava novic, povezanih z OiRA orodji, poteka neprekinjeno na spletnih straneh portala varnosti in zdravja pri delu;
- V letu 2021 so bili izdelani trije promocijski filmi o OiRA orodjih, namenjeni splošnemu spoznavanju OiRA orodij ter še posebej spoznavanju orodja za delo v pisarnah. Predvajani bodo na TV postajah, portalu za varnost in zdravje pri delu, ter objavljeni tudi na socialnem omrežju YouTube.

**Aktivnost: Usposabljanje delodajalcev za promocijo varnosti in zdravja pri delu (e-učilnica)**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: v teku

Aktivnosti se v okviru projekta še vedno izvajajo, saj se projekt zaključuje v letu 2021:

- Pripravljena je spletna učilnica: <https://www.evzd.si/e-ucilnica/>
- Prilagojenih je 55 delovnih mest

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2021.

**Aktivnost: Izvedba nacionalnega tekmovanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019« (kemijska varnost pri delu)**

Nosilca: MDDSZ, IRSD

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DA

Tripartitna Komisija za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«, ki jo je imenovala ministrica, pristojna za delo, je določila kriterije, prijavnico in rok za prijavo primerov dobre prakse s področja kemijske varnosti pri delu.

Prispele so naslednje prijave:

- primer dobre prakse »Ravnanje z nevarnimi snovmi (prepoznavanje nevarnosti, skladiščenje, pretakanje, označevanje, odstranjevanje) v delovnem procesu«, ki ga je razvilo podjetje Conti Tech Slovenija, d.o.o., Kranj,
- primer dobre prakse »Usposabljanje študentov za varno delo«, ki ga je razvila UL, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo,
- primer dobre prakse »Obvladovanje nevarnih kemičnih snovi v podjetju Gorenje, d.o.o.«, ki ga je razvilo podjetje Gorenje d.o.o., Velenje.

Komisija je na podlagi predložene dokumentacije in ogledov ocenila primere dobre prakse ter kot najboljšega razglasila primer dobre prakse podjetja Gorenje d.o.o., Velenje. MDDSZ je organiziralo slavnostno podelitev nacionalnih priznanj, na katerem so vse tri organizacije prejele priznanje.

MDDSZ je najboljši primer dobre prakse prijavilo na evropsko tekmovanje, na katerem je le-to prijelo pohvalo.

Med in po nacionalnem in evropskem tekmovanju je sledila promocija primerov dobre prakse po različnih kanalih.

Cilj, tj. izmenjava in promocija primerov dobre prakse, je bil dosežen.

Časovnica izvajanja aktivnosti je bila sledeča:

- 08. 01. 2018 – izdan sklep o imenovanju Komisije za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«;
- 21. 03. 2018 – prvi sestanek komisije;
- 12. 09. 2018 – drugi sestanek komisije;
- 10. 2018 – rok za prijavo na tekmovanje;
- 04. 10. 2018 – ogled primera dobre prakse Conti Tech Slovenija, d.o.o., Kranj;
- 08. 10. 2018 – ogled primera dobre prakse Gorenje d.d., Velenje;
- 19. 10. 2018 – ogled primera dobre prakse UL, Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo;
- 19. 11. 2018 – tretji sestanek komisije;
- 19. 09. 2019 – slavnostna podelitev nacionalnih priznanj »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«;
- 12. 11. 2019 – slavnostna podelitev evropskih nagrad in pohval »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«.

Informacije o nacionalnem tekmovanju in slavnostni podelitvi nacionalnih priznanj, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu:

- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2018-03-30-nacionalno-tekmovanje-za-priznanje-dobra-praksa-na-podrocju-varnosti-in-zdravja-pri-delu-2018-2019>
- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2018-03-30-tiskovna-konferenca-o-varnosti-in-zdravju-pri-delu>
- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2018-09-13-se-vedno-se-lahko-prijavite-na-nacionalno-tekmovanje-za-priznanje-dobra-praksa-na-podrocju-varnosti-in-zdravja-pri-delu-2018-2019>
- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2019-09-24-podeljena-so-priznanja-dobra-praksa-na-podrocju-varnosti-in-zdravja-pri-delu-2018-2019>

Informacije o evropskem tekmovanju in slavnostni podelitvi evropskih nagrad in pohval, objavljene na spletni strani EU-OSHA:

- <https://healthy-workplaces.eu/en/previous-campaigns/dangerous-substances-2018-19/hwc-summit>
- <https://osha.europa.eu/en/publications/healthy-workplaces-good-practice-awards-2018-2019/view>

**Aktivnost: Izvedba nacionalnega tekmovanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2021« (preprečevanje kostno-mišičnih obolenj na delovnem mestu)**

Nosilca: MDDSZ, IRSD

Rok izvedbe: 2022

Izvedeno: v teku

Tripartitna Komisija za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2022«, ki jo je imenoval minister, pristojen za delo, je določila kriterije, prijavnico in rok za prijavo primerov dobre prakse s področja preprečevanja in obvladovanja kostno-mišičnih obolenj, povezanih z delom.

Časovnica izvajanja aktivnosti je sledeča:

- 06. 01. 2021 – izdan sklep o imenovanju Komisije za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2022«;
- 03. 2021 – prvi sestanek komisije.

Ob tem je potrebno dodati opombo, da je bila časovnica izvedbe tekmovanja prilagojena časovnici kampanje Zdravo delovno okolje 2020–2022: Naredimo breme lažje za zdrava delovna mesta, ki se je pričela 20. 10. 2020. To pomeni, da bo priprava in izvedba nacionalnega tekmovanja zaključena v letu 2021, medtem ko bo slavnostna podelitev priznanj potekala leta 2022.

**Aktivnost: Promocija prejemnika priznanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2016-2017« (starejši delavci in medgeneracijsko sodelovanje)**

Nosilci: MDDSZ, MNZ, Policija

Rok izvedbe: 2018-2020

Izvedeno: DA

Na nacionalnem tekmovanju za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2016-2017« je zmagal primer dobre prakse »Promocija zdravja na delovnem mestu za vse generacije«, ki ga je razvila Policijska uprava Murska Sobota. Omenjeni primer dobre prakse je prejel tudi evropsko pohvalo.

MDDSZ, MNZ in Policija so organizirali:

- prvo mednarodno konferenco »Zdrava delovna mesta v policiji« (Brdo, 29.-30. 5. 2018), na kateri so domači in tuji strokovnjaki razpravljali o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu za starejše delavce in spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja v policiji;
- drugo mednarodno konferenco »Zdrava delovna mesta v policiji« (Brdo, 29. 5. 2019), katere tema so bili kemijski in biološki dejavniki tveganja na delovnem mestu v policiji.

MDDSZ je nadalje naročilo izdelavo 2 kratkih promocijskih filmov in 2 daljših izobraževalnih filmov, namenjenih različnim ciljnim publikam. Namen filmov je:

- spodbujanje drugih policijskih uprav v Sloveniji k razvoju podobnih projektov in izvajanju aktivnosti na področju promocije zdravja na delovnem mestu;
- ozaveščanje širše slovenske javnosti o pomenu promocije zdravja na delovnem mestu.

MNZ in Policija filme predvajata na različnih izobraževalnih dogodkih z namenom spodbujanja policijski uprav k večji aktivnosti na področju promocije zdravja na delovnem mestu; do priprave tega poročila je večina slovenskih policijskih uprav pripravila projekte na tem področju in pričela z njihovim izvajanjem.

MDDSZ je daljši izobraževalni film, namenjen širši javnosti, predstavilo na sestanku Nacionalne mreže za sodelovanje z EU-OSHA, ki jo sestavljajo predstavniki sindikatov, delodajalskih združenj, strokovnih združenj s področja varnosti in zdravja pri delu, zavarovalnic itd.; članom mreže je predlagalo, naj film smiselno vključijo v svoje izobraževalne dogodke.

Poleg tega je MDDSZ angleško različico daljšega izobraževalnega filma, ki je namenjen širši javnosti, predstavilo na sestanku mreže nacionalnih informacijskih točk EU-OSHA, ki jo sestavljajo predstavniki držav članic EU, držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk, EGP in EFTA; članom mreže je ponudilo, da film lahko vključijo v svoje izobraževalne dogodke.

Cilj, tj. izmenjava in promocija primerov dobre prakse, je bil dosežen.

Časovnica izvajanja aktivnosti je bila sledeča:

- 29-30. 05. 2018 – prva mednarodna konferenca »Zdrava delovna mesta v policiji«;
- 29. 05. 2019 – druga mednarodna konferenca »Zdrava delovna mesta v policiji«
- 03. 06. 2019 – povabilo k oddaji ponudbe za snemanje promocijskih in izobraževalnih filmov;
- 19. 06. 2019 – odpiranje ponudb in izbira podizvajalcev Agencija Idea d.o.o. in Prak d.o.o.;
- 21. 10. 2019 – pogodbeni rok za dokončanje filmov;
- 03. 12. 2019 – objava filmov, namenjenih širši javnosti, na YouTube;
- od 03. 12. 2019 dalje – predvajanje filmov na različnih izobraževalnih dogodkih, ki jih organizirata MNZ in Policija;
- 15. 01. 2020 – predvajanje filma, namenjenega širši javnosti, na sestanku tripartitne Nacionalne mreže za sodelovanje z EU-OSHA;
- 18. 11. 2020 – predstavitev filma, namenjenega širši javnosti, na sestanku mreže nacionalnih informacijskih točk EU-OSHA.

Slovenska in angleška različica filma »Promocija zdravja na delovnem mestu za vse generacije, objavljeni na YouTube:

- <https://www.youtube.com/watch?v=pr6kXt-X1xU&feature=youtu.be>
- <https://www.youtube.com/watch?v=5gToZX6jpNA&feature=youtu.be>

Informacija o projektu:

- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2020-10-21-nadaljevanje-kampanje-zdrava-delovna-mesta-za-vse-generacije>

**Aktivnost: Priprava in sprejem Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu ter Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

***Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu***

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu je bil v od leta 2018 do 2020 spremenjen oziroma dopolnjen dvakrat.

Leta 2018 je bil v Uradnem listu RS objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 78/2018 z dne 4. 12. 2018).

Dne 1.2.2017 je bila namreč v Uradnem listu Evropske unije objavljena Direktiva Komisije 2017/164/EU z dne 31. januarja 2017 o določitvi četrtega seznama indikativnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v skladu z Direktivo Sveta 98/24/ES ter o spremembi direktiv Komisije 91/322/EGS, 2000/39/ES in 2009/161/EU (UL L št. 27, z dne 1.2.2017, str. 115), ki državam članicam nalaga obveznost, da uskladijo svoje predpise s to direktivo najkasneje do 21. avgusta 2018.

Zaradi prenosa Direktive 2017/164/EU v slovenski pravni red je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pripravilo predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o

varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 100/2001, 39/2005, 53/2007, 102/2010, 43/2011-ZVZD-1 in 38/15).

V takrat veljavnem predpisu, ki je urejal varovanje delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu se je spremenil drugi odstavek 4. člena obstoječega pravilnika, ki ureja mejne vrednosti za prah, tako da definira mejne vrednosti za prah, glede na prašno frakcijo, torej mejno vrednost za inhalabilno in alveolarno frakcijo. S tem je spremenjen 4. člen tudi usklajen z ureditvijo na področju izvajanja meritev nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu.

S 3. členom se je uvedla obveznost upoštevanja standarda SIST EN 689 – Zrak na delovnem mestu – Navodilo za oceno izpostavljenosti pri vdihavanju kemičnih snovi za primerjavo z mejnimi vrednostmi in načrtovanje meritev.

S 4. členom se je spremenil 12. člen predpisa, ki ureja zdravstveni nadzor delavcev. 12. člen takrat veljavnega pravilnika ni sledil Direktivi 98/24/ES v celoti, kar je povzročalo težave pri pripravi korelacijskih tabel in tabel skladnosti, kot tudi implementaciji ureditve v praksi. Predlagano besedilo 12. člena pravilnika v celoti zajema določila Direktive 98/24/ES in ji tudi sledi. Ohranja se obveznost biološkega monitoringa za delavce, ki so izpostavljeni nevarnim kemičnim snovem, za katere je uvedena zavezujoča biološka mejna vrednost.

Glede na to, da so bile na nivoju Evropske unije izdelane in objavljene praktične nezavezujoče smernice o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu, se je dodal člen 13.a v veljavnem pravilniku.

Spremenila se je Priloga I, ki določa mejne vrednosti nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu in zajema mejne vrednosti nevarnih kemičnih snovi, določenih v sledečih direktivah:

- Direktivi Komisije z dne 29. maja 1991 o določitvi indikativne mejne vrednosti v skladu z Direktivo Sveta 80/1107/EGS o varovanju delavcev pred tveganjem zaradi izpostavljenosti kemičnim, fizikalnim in biološkim dejavnikom pri delu (UL L št. 177 z dne 5. 7. 1991, str. 22),
- Direktivi Sveta 98/24/ES z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu (štirinajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L št. 131 z dne 5. 5. 1998, str. 279),
- Direktivi Komisije 2000/39/ES z dne 8. junija 2000 o določitvi prvega seznama indikativnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost pri izvajanju Direktive Sveta 98/24/ES o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganjem zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu (UL L št. 142 z dne 16. 6. 2000, str. 47),
- Direktivi Komisije 2006/15/ES z dne 7. februarja 2006 o določitvi drugega seznama indikativnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost pri izvajanju Direktive Sveta 98/24/ES ter o spremembi Direktive 91/322/EGS in Direktive 2000/39/ES (UL L št. 38 z dne 9. 2. 2006, str. 36),
- Direktivi Komisije 2009/161/EU z dne 17. decembra 2009 o določitvi tretjega seznama indikativnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost pri izvajanju Direktive Sveta 98/24/ES in o spremembi Direktive 2000/39/ES (UL L št. 338 z dne 19.12.2009, str. 87),
- Direktivi Komisije 2017/164/ES z dne 31. januarja 2017 o določitvi četrtega seznama indikativnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v skladu z Direktivo Sveta 98/24/EU ter o spremembi Direktiv Komisije 91/322/EGS, 2000/39/ES in 2009/161/EU (UL L št. 27 z dne 1. 2. 2017, str. 115).

Za snovi, za katere ni določena mejna vrednost na ravni Evropske unije, so mejne vrednosti določene na podlagi nemškega predpisa TRGS 900 (Technische Regeln Fuer Gefahrstoffe), ki je izšel 2.5.2018, kakor je ustaljena praksa v Republiki Sloveniji že od leta 1991, ko je Republika Slovenija ostala brez kakršnekoli zakonodaje, ki bi urejala področje mejnih vrednosti za nevarne kemične snovi, kakor tudi zakonodajna praksa vse od leta 2001, ko je izšel prvi slovenski predpis, ki je urejal to področje.

Priloga I pravilnika se razlikuje od Priloge I iz leta 2001 v tem, da ne zajema mejnih vrednosti za rakotvorne snovi, ki so opredeljene posebej, v novi Prilogi IV. Priloga IV, določa BAT in EKA vrednosti za rakotvorne snovi je bila v veljavi do izida novega pravilnika, ki ureja varnost in zdravje pri delu z rakotvornimi in/ali mutagenimi snovmi.

Skladno s tako predlagano ureditvijo smo dosegli, da so mejne vrednosti za nevarne kemične snovi zajete v pravilniku, ki ureja varno delo z nevarnimi kemičnimi snovmi, mejne vrednosti za rakotvorne snovi pa v pravilniku, ki ureja varno delo z rakotvornimi snovmi.



Nadalje določenih kemičnih snovi in posledično njihovih mejnih vrednosti ni več najti v Prilogi I, veliko pa je na novo dodanih snovi in posledično njihovih mejnih vrednosti. Razlog temu je nova zakonodaja REACH, ki določa drugačne raziskave in obsežnejši nabor le teh, da se lahko z gotovostjo trdi, da je določena mejna vrednost znanstveno dokazana.

Zaradi navedenih razlogov se je posledično spremenila tudi Priloga II, ki določa BAT (biološke mejne vrednosti) in EKA vrednosti.

V 9. členu določeno prehodno obdobje za dušikov monoksid, dušikov dioksid in ogljikov monoksid v podzemnem rudarjenju in gradnji predorov je določeno glede na ureditev v direktivi.

Druga sprememba pravilnika pa je sledila leta 2019, ko je bil v Uradnem listu RS objavljen Pravilnik o spremembah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 78/2019 z dne 20. 12. 2019).

V takrat veljavnem Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 100/01, 39/05, 53/07, 102/10, 43/11 – ZVZD-1, 38/15 in 78/18) gre le za tehnične prilagoditve pravilnika, kot pa vsebinske. Takrat veljavni pravilnik se je namreč spreminjal zaradi izida pravilnika, ki ureja varno delo z rakotvornimi ali mutagenimi snovmi. V takrat veljavnem pravilniku se je dodala Priloga IV, ki navaja CAS številke, v Prilogi I pa sta se v preglednici zavezujočih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost črtali vrstici pod št. 231 in št. 260, saj sta bili dve snovi prestavljeni v preglednico pravilnika, ki ureja varno delo z rakotvornimi ali mutagenimi snovmi.

#### ***Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu***

Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu je bil v letih od 2018 do 2020 spremenjen in dopolnjen leta 2019 in sicer s Pravilnikom o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 79/2019 z dne 24. 12. 2019).

Spremembe in dopolnitve Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem (v nadaljevanju : pravilnik) so bile predlagane zaradi uskladitve z Direktivo 2017/2398/EU Evropskega parlamenta in Sveta, Direktivo 2019/130/EU Evropskega parlamenta in Sveta in Direktivo 2019/983/EU Evropskega parlamenta in Sveta.

V tekstualnem delu je bil obstoječi pravilnik, zaradi uskladitve z direktivami dopolnjen v delu, ki ureja zdravstveni nadzor delavcev, tako da je izvajalcu medicine dela dano pooblastilo, da oceni ali je zdravstveni nadzor delavcev potreben tudi po koncu izpostavljenosti. Poleg tega je bila v določbe o zdravstvenem nadzoru po vzoru Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu, vključena tudi določba o izvajanju biološkega monitoringa za delavce, ki so izpostavljeni rakotvornim ali mutagenim snovem, za katere je uvedena zavezujoča biološka mejna vrednost. Pravilnik je bil dopolnjen tudi z napotilom na upoštevanje standarda SIST EN 689 pri izvajanju meritev rakotvornih oziroma mutagenih snovi v zraku.

Glede na to, da so v prilogah pravilnika navedene tiste rakotvorne in mutagene snovi, za katere je predpisna zavezujoča mejna vrednost, delodajalci pa morajo inšpekciji dela poročati o uporabi vseh rakotvornih in mutagenih snovi, je bila z dopolnitvijo 7. člena pravilnika vzpostavljena navezava na zakonodajno ureditev področja razvrščanja, označevanja in pakiranja nevarnih kemikalij. Razvrstitev določa CLP zakonodaja, čistopis CLP uredbe pa je dostopen na spletni strani Urada RS za kemikalije oz. na spletnem naslovu:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/si/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008R1272-20180301&from=EN>

Ker je razvrstitev snovi tako že urejena v CLP uredbi, so se posamezne snovi, ki so bile do sedaj navedene v prilogi III obstoječega pravilnika ter samo razvrščene, brez navedbe mejne vrednosti, brisale. Priloga III tako zajema le rakotvorne in mutagene snovi, za katere je določena tudi mejna vrednost. Priloga III tako zajema mejne vrednosti rakotvornih in mutagenih snovi, določenih v Direktivi 2004/37/ES, Direktivi 2019/130/EU, Direktivi 2019/983/EU, ostale mejne vrednosti pa so že obstoječe slovenske mejne vrednosti. Snovi, ki so urejene v tem pravilniku, so se brisale iz Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (npr. formaldehid).

V pravilniku sta bili dodani novi prilogi 3.2. - biološke mejne vrednosti za rakotvorne snovi in 3.3. – EKA vrednosti za rakotvorne snovi, ki so se tako brisale iz Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu.

Povezava na Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 78/2018 z dne 4. 12. 2018):  
<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-01-3783?sop=2018-01-3783>

Povezava na Pravilnik o spremembah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 78/2019 z dne 20. 12. 2019):  
<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2019-01-3504?sop=2019-01-3504>

Povezava na Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 79/2019 z dne 24. 12. 2019):  
<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2019-01-3542?sop=2019-01-3542>

### **Aktivnost: Izvedba študije zdravstvenega stanja delavcev, ki so bili v Sloveniji izpostavljeni kremenovem prahu na delovnem mestu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Dne 21. 5. 2019 je MDDSZ podpisalo pogodbo št. C2611-19-070007 s Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa za izvedbo študije zdravstvenega stanja delavcev, ki so bili v Sloveniji izpostavljeni kremenovemu prahu na delovnem mestu.

Kristalinični silicijev dioksid ali kremen je mineral, ki ga v naravi najpogosteje srečujemo v obliki kremenovega peska, kamene skale in kremenčevih alg, ljudje pa so mu v največji meri izpostavljeni v delovnih okoljih. Prisoten je namreč v različnih gospodarskih panogah, med katerimi izstopajo gradbeništvo, rudarstvo, keramična industrija, kovinarstvo in steklarstvo. Fini delci se deponirajo v pljučih in povzročajo silikozo (brazgotinjenje pljuč), kronično obstruktivno bolezen pljuč in pljučnega raka. Namen raziskave je bil ugotoviti, ali je nova mejna vrednost za koncentracijo kremenca v zraku (0,05 mg/m<sup>3</sup>), ki bo stopila v veljavo s 1. 6. 2022, primerna tudi za slovenske razmere. Da bi odgovorili na vprašanje, ali so nižje mejne vrednosti upravičene, je bilo potrebno v izhodišču oceniti, ali se pri delavcih izpostavljenih silicijevemu dioksidu, ob domnevnem upoštevanju mejnih vrednosti, ki so bile veljavne v zadnjih dvajsetih letih (0,15 mg/m<sup>3</sup>), pojavljajo okvare zdravja. Ključni predpogoj za verifikacijo poklicne bolezni je namreč podatek o izpostavljenosti dejavniku tveganja (silicijevemu dioksidu) na delovnem mestu.

Za podatek o izpostavljenosti je bilo potrebno najprej ugotoviti, koliko delavcev v Sloveniji je poklicno izpostavljenih silicijevemu dioksidu in kakšna je intenziteta te izpostavljenosti. Šele potem bi bilo lahko povezati izpostavljenost na delovnem mestu in poklicno bolezen in tako tudi odgovoriti na vprašanje, ali so mejne vrednosti, ki jih predlaga EU in bodo stopile v veljavo 1. 6. 2022 zdravstveno upravičljive tudi za Slovenijo.

Raziskava je bila zasnovana kot deskriptivna presečna raziskava v dveh delih. V prvem delu se je želelo ugotoviti število poklicno izpostavljenih delavcev silicijevemu dioksidu, gospodarske panoge v katerih je zaposlenih največ izpostavljenih delavcev in intenziteto izpostavljenosti. Opazovana populacija so bili delavci, zaposleni v podjetjih s sedežem v Republiki Sloveniji, ki imajo več kot 10 zaposlenih in se uvrščajo v gospodarske dejavnosti, pri katerih obstaja tveganje za poklicno izpostavljenost silicijevemu dioksidu. Za zbiranje podatkov je bil uporabljen anketni vprašalnik. Intenziteto izpostavljenosti je bila definirana z vrsto delovnih opravil, ki jih opravljajo izpostavljeni delavci in ekološkimi meritvami koncentracije silicijevega dioksida na delovnem mestu.

V drugem delu raziskave je bilo v skupini 131 poklicno izpostavljenih delavcev v dejavnosti steklarstva v ospredju iskanje okvare zdravja. Okvaro zdravja je bila opredeljena kot spremembe na

rentgenogramih pljuč, ki jih z veliko verjetnostjo lahko pripišemo poklicni izpostavljenosti silicijevemu dioksidu.

Rezultati raziskave kažejo, da je bilo število vseh registriranih podjetij, ki poslujejo s kremenom 29.545, vendar 10.977 registriranih poslovnih subjektov posluje brez zaposlenih, za 6.012 poslovnih subjektov pa v evidencah ni bilo podatka o številu zaposlenih. Vprašalnik je bil poslan 1281 podjetjem, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev in se po javno dostopnih podatkih ukvarjajo z uvozom in prodajo kremenca in/ali so registrirani v gospodarskih dejavnostih za katere obstaja dokazano tveganje za izpostavljenost kremenu. Od 1281 podjetij vključenih v raziskavo, je vprašalnik izpolnjevalo 652 podjetij. Iz analize so bili izločeni praktično prazni vprašalniki in tiste, ki niso vsebovali podatkov uporabnih za nadaljnje delo in statistično obdelavo (n=190) ter vprašalniki podjetij, ki so na vsa vprašanja o naštetih delovnih nalogah zaposlenih in o izpostavljenosti snovem oz. materialom odgovorila negativno (n=164). V končno analizo so bili tako vključeni odgovori 277-ih podjetij. Rezultati kažejo, da je največ delavcev izpostavljenih v gradbeništvu, sledijo površinska obdelava kovin, rudarstvo in obdelava kamna in sicer najpogosteje pri rezanju ali vrтанju betona, izkopih, drobljenju in prevozi peska, zemlje, rudnin ali kamnin ter med peskanjem in brušenjem kovinskih izdelkov. Rezultati kažejo tudi na pomembno razliko v oceni izpostavljenosti silicijevemu dioksidu, ki so jo posredovali predstavniki podjetij in dejansko izpostavljenostjo na tveganih delovnih opravilih. Samo v panogi steklarstva se obe oceni ujemata, kar kaže na ozaveščenost predstavnikov podjetij. Ozaveščenost predstavnikov podjetij o izpostavljenosti, je sodeč po raziskavi najmanjša v panogi gradbeništvu in obdelava betona, pa čeprav gre za panogo v kateri prevladujejo delovna opravila visoke intenzitete izpostavljenosti. Slabi ozaveščenosti sledi pomanjkljiv nadzor izpostavljenosti na delovnem mestu, ki se odraža v malem številu opravljenih ekoloških meritev praha in praha silicijevega dioksida. Ekološke meritve praha je po posredovanih podatkih izvedla manj kot desetina podjetij (8,3 %) in to na skupno 57- tih delovnih mestih, od tega so samo v petih podjetjih (1,8 %) izvedli meritve celokupnega praha in silicijevega dioksida. V drugem delu raziskave se je KIMDPŠ osredotočil na ugotavljanje rentgenskih sprememb na pljučih v skupini izpostavljenih delavcev. Rezultati kažejo, da so pri eni tretjini izpostavljenih delavcev prisotne spremembe, ki bi jih lahko pripisali izpostavljenosti silicijevemu dioksidu. Rezultat je zaskrbljujoč, saj se izpostavljenost v steklarstvu uvršča v srednjo intenziteto izpostavljenosti. Če razmišljamo po analogiji in rezultate prenesemo na gospodarske dejavnosti pri katerih je intenziteta izpostavljenosti visoka (gradbeništvu in proizvodnja betona), potem je pričakovati, da se tudi pri izpostavljenih delavcih v teh panogah pojavljajo spremembe na pljučih v najmanj takem obsegu, kot pri delavcih v steklarstvu. Zaradi pomanjkljivega zdravstvenega nadzora tega ni mogoče dokazati, kar pa še ne pomeni, da ti delavci ne obolevajo zaradi bolezni, ki so posledica izpostavljenosti silicijevemu dioksidu, niso pa razpoznani kot poklicno bolni. Razlogi torej, zakaj zanesljivih dokazov o vplivu kristaliničnega silicijevega dioksida (kremenca) na zdravje izpostavljenih delavcev nimamo, je pomanjkljiv inšpekcijski nadzor, slaba ozaveščenost podjetij in ne nazadnje tudi neodkrivanje poklicnih bolezni s strani pooblaščenih zdravnikov specialistov medicine dela.

Cilj je bil, da bi na osnovi podatkov o poklicni izpostavljenosti kristaliničnemu silicijevemu dioksidu lahko sklepali, ali so mejne vrednosti za kremen, ki bodo stopile v veljavo s 1. 6. 2022 primerne tudi za slovenske razmere.

Rezultati raziskave so pokazali, da kvaliteta in kvantiteta zbranih podatkov ne zadošča, da bi lahko na to vprašanje zadovoljivo odgovorili. Na osnovi javno dostopnih in razpoložljivih podatkov ni mogoče oceniti, koliko delavcev v Sloveniji je izpostavljenih silicijevemu dioksidu, niti koliko delavcev je zbolelo zaradi poklicne bolezni, niti koliki dozi kremenovega prahu so bili izpostavljeni. Za to, da ni mogoče natančneje odgovoriti na zastavljeno vprašanje, so verjetno najbolj odgovorni: velika neodzivnost podjetij, slaba ozaveščenost o tveganju take izpostavljenosti in zelo verjetno tudi prikrivanje informacij.

Kljub vsem pomanjkljivostim ostaja dejstvo, da so bile pri tretjini izpostavljenih delavcev na rentgenskih posnetkih pljuč ugotovljene spremembe, ki so posledica poklicne izpostavljenosti kristaliničnemu silicijevemu dioksidu. Ti posnetki so bili sicer opravljeni v času, ko so veljale višje mejne vrednosti (0,15 mg/m<sup>3</sup>) kot veljajo v času izvajanja raziskave (0,1 mg/m<sup>3</sup>), oziroma kot bodo veljale od 1. 6. 2022 (0,05 mg/m<sup>3</sup>) dalje, vendar pa glede na dejstvo, da sodi steklarstvo med srednje izpostavljene dejavnosti in glede na ozaveščenost vseh deležnikov ni pričakovati bistveno zmanjšane izpostavljenosti na delu. Nižje mejne vrednosti kremenca, predvsem pa boljši strokovni nadzor in zgodnje odkrivanje poklicne bolezni-silikoze, bi zagotovo ugodno vplivale na zdravje izpostavljenih delavcev, seveda pa je to mogoče le ob pogoju sistemskega ozaveščanja vseh sodelujočih deležnikov.

**Aktivnost: Priprava gradiva za kampanjo o tveganjih pri delu z endokrinimi motilci**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2018-2019

Izvedeno: DELNO

MDDSZ je naročilo prevod publikacije »Hormonski motilci: poklicno tveganje, ki ga je treba prepoznati«, katere avtorji so Marie-Anne Mègeot, Tony Musu in Laurent Vogel (ETUI).

Ker je potrebna recenzija prevoda publikacije in priprava poglavja z najnovejšimi znanstvenimi dognanji, je MDDSZ za sodelovanje zaprosilo edina strokovnjaka, ki se ukvarjata s tem področjem, ki pa sta bila tedaj preobremenjena z drugimi projekti.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 22. 10. 2018 – naročilo prevoda publikacije;
- 2019 – 2021 – iskanje recenzentov

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022.

**Aktivnost: Priprava praktičnih smernic za ocenjevanje tveganja zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

Za pripravo praktičnih smernic za ocenjevanje tveganja zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem je MDDSZ pooblastilo Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo, ki naj bi posodobila že obstoječe spletno orodje za ocenjevanje tveganja nevarnih kemičnih snovi. Ta aktivnost je načrtovana za leto 2020-2021 in še ni končana.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2021.

**Aktivnost: Sodelovanje v izmenjavi primerov dobre prakse na področju zmanjševanja izpostavljenosti rakotvornim snovem na delovnem mestu na portalu Roadmap on Carcinogens at Work**

Nosilca: MDDSZ, IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Ocenjuje se, da v Evropi vsako leto zbolijo za rakom zaradi izpostavljenosti rakotvornim snovem na delovnem mestu več kot 120.000 ljudi. Zato je leta 2016 nastal Dogovor o ozaveščanju in izmenjavanju dobre prakse na področju zmanjševanja izpostavljenosti rakotvornim snovem na delovnem mestu (Roadmap on carcinogens), ki ga je ob nastanku podpisalo 6 organizacij. Doslej se je pobudi pridružilo 692 posameznikov, 114 podjetij in 90 organizacij iz 16 držav.

Namen dogovora je še zlasti spodbujanje inovativnih rešitev ter njihova izmenjava. Dogovor med drugim predvideva ozaveščanje o pomenu mejnih vrednosti za rakotvorne snovi kot elementa za preprečevanje izpostavljenosti. Na spletni strani je objavljeno 70 primerov dobre prakse – tudi iz Slovenije.

Povezava do spletne strani Roadmap on Carcinogens at Work:

<https://roadmaponcarcinogens.eu/>

Povezava do slovenskega primera dobre prakse na portalu Roadmap on Carcinogens at Work:

[https://roadmaponcarcinogens.eu/solutions/good-practices/?fwp\\_solution\\_country=slovenia](https://roadmaponcarcinogens.eu/solutions/good-practices/?fwp_solution_country=slovenia)

**Aktivnost: Obveščanje o tujih primerih dobre prakse na področju zmanjševanja izpostavljenosti rakotvornim snovem na delovnem mestu na portalu Varnost in zdravje pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Na portalu Varnost in zdravje pri delu je objavljena povezava do portala Roadmap on Carcinogens at Work, kjer so dnevno objavljeni primeri dobre prakse pri delu z rakotvornimi snovmi.

Povezava do spletne strani Roadmap on Carcinogens at Work:

<https://roadmaponcarcinogens.eu/>

Nizozemska raziskovalna inštitucija TNO je za potrebe pobude zmanjševanja izpostavljenosti rakotvornim snovem pri delu in izmenjave dobrih praks, pripravila kratke informativne letake o karcinogenih snoveh, ki jih je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti prevedlo v slovenski jezik.

Na portalu Varnost in zdravje pri delu so objavljeni informativni letaki:

- Dejstva o akrilamidu
- Dejstva o azbestu
- Dejstva o benzenu
- Dejstva o beriliju
- Dejstva o etilenoksidu
- Dejstva o formaldehidu
- Dejstva o hidrazinu
- Dejstva o hlapih, ki nastajajo pri varjenju

Povezava do spletne strani Roadmap on Carcinogens at Work:

<https://roadmaponcarcinogens.eu/>

Povezava do informativnih letakov:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah/nevarne-snovi>

**Aktivnost: Kadrovska krepitev Sektorja za varnost in zdravje pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

V akcijskem načrtu so bile načrtovane 4 zaposlitve na Sektorju za varnost in zdravje pri delu in sicer 2 zaposlitve izobrazbe pravne smeri in 2 izobrazbi tehnične smeri. V letu 2018 se je na Sektorju za varnost in zdravje pri delu zaposlila sodelavka, ki je diplomirani upravni organizator.

**Aktivnost: Kadrovska krepitev Inšpekcije nadzora varnosti in zdravja pri delu v okviru IRSD**

Nosilca: MDDSZ, IRSD

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DELNO

Tabela : Število gospodarskih subjektov v RS in število inšpektorjev (na dan 31.12.2020).

Leto	Število poslovnih subjektov	Število vseh inšpektorjev	Število inšpektorjev za delovna razmerja	Število inšpektorjev za varnost in zdravje pri delu	Število inšpektorjev za socialne zadeve
2008	171.126	87	43	41	3
2009	177.281	86	47	36	3
2010	180.501	84	40	40	4
2011	185.585	88	44	40	4
2012	187.426	81	44	33	4
2013	193.412	81	46	30	4
2014	198.521	81	45	32	4
2015	202.057	77	41	32	4
2016	206.101	78	42	31	5
2017	210.884	77	41	31	5
2018	215.354	81	48	28	5
2019	220.236	91	54	31	6
2020	221.711	89	54	31	6

Novo zaposlitve na IRSD so odvisne od kadrovskega načrta Vlade RS in MDDSZ. V zadnjih letih je po večletnem obdobju upadanja števila inšpektorjev IRSD-ju ponovno uspelo njihovo število povečati, vendar še niso dosegli stanja izpred desetih let.

**Aktivnost: Organiziranje delavnic, namenjenih inšpektorjem za delo**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

V letu 2019 je IRSD organiziral konferenco, ki je bila namenjena področju varnosti in zdravja pri delu. Vsebina se je nanašala na staranje delovne sile in zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu starejšim delavcem. Konference so se udeležili inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu, prav tako pa tudi nekateri s področja delovnih razmerij. Konferenca je bila namenjena tudi vsem ostalim deležnikom in strokovnjakom na področju varnosti in zdravja pri delu.

Za leto 2020 so na IRSD-ju načrtovali posamične delavnice, na katerih bi konkretno obravnavali pomembno in v tem času izpostavljeno problematiko s področja varnosti in zdravja pri delu. Ker so na IRSD-ju prepričani, da je učinkovita edino delavnica, na kateri so neposredno prisotni inšpektorji in da delavnice preko webinarjev niso tako učinkovite, se v letu 2020 zaradi epidemioloških razmer niso odločili za delavnice preko webinarjev. Delavnice ostajajo prioriteta IRSD-ja tudi v prihodnjem triletnem obdobju.

**Aktivnost: Zagotavljanje udeležbe inšpektorjev za delo na konferencah in drugih strokovnih posvetih**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Inšpektorji so bili vabljeni na posamezne konference, posvete in seminarje, ki so bili organizirani s strani drugih izvajalcev. Tako so se posvetov udeleževali inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu ter tudi z delovno pravnega področja in področja sociale. Na področju varnosti in zdravja pri delu so se inšpektorji udeleževali zlasti seminarjev v organizaciji ZbVZD. Prav tako so inšpektorji prisostvovali tudi drugim organiziranim posvetom, še zlasti v organizaciji MDDSZ ter tudi mednarodnih konferenc (leto 2020-ECHA-REF9, leto 2019 Mental Health in Construction Industry, Head Shield, Train the Trainer). Prav tako so inšpektorji sodelovali na posameznih posvetih nekaterih regijskih Društev varnostnih inženirjev, Zvezi društev varnostnih inženirjev Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo, Gozdarskega inštituta Slovenije. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja se pogosto udeležujejo različnih posvetov s tega področja.

**Aktivnost: Priprava in sprejem Pravilnika o stalnem strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DA

Dne 17. decembra 2019 je bil sprejet Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 78/19), ki je nadomestil obstoječi Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju na področju varnosti in zdravja pri delu (Uradni list št. 109/11).

Priprava na sprejem pravilnika se je pričela že meseca marca 2018, vanjo pa so bili vključeni tudi socialni partnerji. Podlage za spremembo pravilnika so bile predvsem posodobitev načinov usposabljanja ter odprava pomanjkljivosti, ki so se pokazale v času veljavnosti obstoječega pravilnika.

Glavne spremembe so bile predvsem:

- odprava potrjevanja že izvedenih programov usposabljanja,
- odprava potrjevanja in točkovanja izobraževalnih programov,
- sprememba načina točkovanja programov usposabljanja,
- točkovanje objavljenih strokovnih člankov po COBISS tipologiji,
- odprava razpisov za programe usposabljanja delodajalcev kot strokovnih delavcev.

V razmerah epidemije COVID-19 se je pokazala ponovna potreba po spremembi pravilnika, zato je MDDSZ 12. novembra 2020 sprejel Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o stalnem strokovnem usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu (Uradni list RS, št. 164/20), v katerem je prilagodil usposabljanje trenutnim razmeram tako, da je podrobneje določil način usposabljanja na daljavo. Prav tako je bilo ukinjeno določilo, ki je predpisovalo minimalno trajanje usposabljanja v dolžini 5 pedagoških ur.

Povezava do pravilnika:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13894>

**Aktivnost: Izdelava priročnika, namenjenega strokovnim delavcem za varnost pri delu**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DELNO

Projektna enota je v letu 2019 in 2020 pripravila osnutek Priročnika, namenjenega strokovnim delavcem za varnost in zdravje pri delu. Osnutek Priročnika je posredovan na IRSD, Inšpekcijo nadzora varnosti in zdravja pri delu v pregled in dopolnitev. Končna izvedba in objava je predstavljena na leto 2021.

**Aktivnost: Izvedba usmerjene akcije s področja varnosti in zdravja pri delu glede strokovnosti izvajanja nalog varnosti in zdravja pri delu s strani zunanjih strokovnih služb**

Nosilec: IRSD

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Akcija se je v letu 2019 izvajala v obdobju od 18.11.2019 do 29.11.2019. V sklopu akcije nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu je bilo opravljenih 45 inšpekcijskih nadzorov in izdanih 7 ukrepov.

Inšpektorji so pri nadzorih ugotovili 10 kršitev. Od tega v 4 primerih kršitev delodajalec ni zagotavljal preventivnih zdravstvenih pregledov, v 3 primerih delodajalci niso izjavo o varnosti z oceno tveganja popravili oziroma dopolnili, ko preventivni ukrepi niso bili več zadostni, v 1 primeru delodajalec ni določil posebnih zdravstvenih zahtev, v 1 primeru pa ni imel pregledane elektronske merilne opreme, ki jo delodajalec uporablja za opravljanje strokovnih nalog. V 1 primeru imetnik dovoljenja za opravljanje strokovnih nalog le teh ni opravljal skrbno in po pravih stroke.

V splošnem so inšpektorji ocenili, da je merilna oprema v dobrem stanju. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih pri pretečenih rokih za kalibracijo merilne opreme. Pri enem strokovnem delavcu je bilo ugotovljeno, da je izvajal meritve, za katere nima dovoljenja. Nekateri strokovni delavci se stalno in enakomerno strokovno usposabljuje skozi vse obdobje izvajanja strokovnih nalog, nekaj pa se jih usposablja le ob izteku veljavnosti pridobljenega dovoljenja. Prav tako inšpektorji ugotavljajo, da zunanji strokovni delavci izvajajo meritve, ki pogosto niso smiselne (na primer toplotne razmere). Usposabljanja delavcev za varno delo se velikokrat izvajajo na lokacijah strokovnih delavcev in ne na delovnih mestih pri delodajalcih. Pri zunanjih strokovnih službah je frekvenca obiska v družbah, kjer izvajajo strokovno delo, 1 krat do 2 krat letno, kar je zelo malo za kvalitetno spremljanje stanja varnosti in zdravja pri delodajalcih. Večina strokovnih delavcev ni usposobljena za prepoznavanje tveganj na delovnih mestih glede kemičnih dejavnikov.

**Aktivnost: Razprava z Univerzo v Ljubljani, Univerzo v Mariboru in Univerzo na Primorskem o uvedbi sodobnega interdisciplinarnega študija na področju varnosti in zdravja pri delu in uvedba prvih sprememb**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

**Aktivnost: Povečanje proračunskih sredstev za izvajanje raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Za potrebe izvajanja specifičnih raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu MDDSZ uporablja proračunsko postavko 6215 - Izdelava praktičnih smernic, navodil in metodologij na področju varnosti in zdravja pri delu, ki je del integralnega proračuna.

V letu 2018 so bila na tej proračunski postavki na voljo sredstva v višini 28.268 EUR. V letu 2021 pa znašajo sredstva, ki so na voljo za izvajanje raziskav 35.000 EUR.

Sredstva na PP 6215 so v letu 2021 glede na leto 2018 povečana za 23,8%.



## **Aktivnost: Izvajanje raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilca: MDDSZ, MZ

Rok izvedbe: 2018-2020

Izvedeno: DELNO

MDDSZ je naročilo povečanje vzorca, na katerem je EU-OSHA v Sloveniji izvajala anketiranje za potrebe 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019) in s tem dobila pravico, da v anketni vprašalnik vključi 3 dodatna vprašanja, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v organizacijah za starejše delavce, mlajše delavce in delavce invalide. Rezultati celotne raziskave so bili slovenski strokovni javnosti predstavljeni na dogodku, ki ga je MDDSZ organiziralo 3. 12. 2020.

Pandemija covid-19 je vplivala na življenjske in delovne pogoje; med drugim je prišlo do hitrega porasta dela na daljavo/domu. Eurofound je zato pričel z izvajanjem raziskave »Življenje, delo in covid-19«, za katero je potekalo anketiranje v treh valovih (aprila in julija 2020 ter v obdobju februar-marec 2021). Anketni vprašalniki so vključevali tudi vprašanja o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na daljavo/domu. Eurofound je na podlagi tako dobljenih rezultatov objavil vrsto informacij in poročil.

Poleg tega je EU-OSHA začela jeseni 2020 z izvajanjem raziskovalnega projekta o delu na daljavo/domu in njegovem vplivu na delavce; projekt je osredotočen na zagotavljanje varnosti in tveganja zdravja delavcev, ki delajo na daljavo/domu, še zlasti na psihosocialna pri delu in kostno-mišična obolenja, povezana z delom. V okviru spletnega seminarja »Naredimo delo na domu varno in zdravju prijazno« (Zoom, 3. 2. 2021) so bili slovenski strokovni javnosti predstavljeni prvi izsledki omenjene raziskave.

MDDSZ bo v naslednjem obdobju opravilo raziskavo o delu na daljavo/domu s poudarkom na zagotavljanju varnosti in zdravju pri delu, tudi upošteva obsežne mednarodne raziskave, ki jih izvaja Eurofound in EU-OSHA.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 14. 03. 2019 – podpis pogodbe o povečanju slovenskega vzorca ESENER-3;
- junij-julij 2019 – anketiranje za ESENER-3 v Sloveniji;
- april 2020 – prvi val anketiranja »Življenje, delo in covid-19«;
- julij 2020 – drugi val »Življenje, delo in covid-19«;
- 03. 12. 2020 – predstavitev rezultatov raziskave ESENER-3 slovenski strokovni javnosti;
- februar-marec 2021 – tretji val »Življenje, delo in covid-19«;
- 03. 02. 2021 – predstavitev prvih izsledkov EU-OSHA raziskave o delu na daljavo/domu slovenski strokovni javnosti.

Informacije, poročila in spletno orodje za prikaz rezultatov ESENER-3:

<https://osha.europa.eu/en/facts-and-figures/esener>

<https://visualisation.osha.europa.eu/esener#!en/survey/overview/2019>

Informacija o predstavitvi rezultatov ESENER-3 slovenski strokovni javnosti (Zoom, 03. 12. 2020):

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2020-12-18-Tretja-evropska-raziskava-podjetij-o-novih-in-nastajajocih-tveganjih>

Podatkovna baza Eurofounda »Working during COVID-19«:

<https://www.eurofound.europa.eu/sl/data/covid-19/working-teleworking>

Poročilo Eurofound-a »Življenje, delo in covid-19«, pripravljeno na podlagi prvih dveh valov anketiranja (april in julij 2020):

<https://www.eurofound.europa.eu/sl/publications/report/2020/living-working-and-covid-19>

Informacija »COVID-19 could permanently change teleworking in Europe«:

<https://www.eurofound.europa.eu/sl/news/news-articles/covid-19-could-permanently-change-teleworking-in-europe>

Informacija o seminarju »Naredimo delo na domu varno in zdravju prijazno« (Zoom, 03. 02. 2021)  
<http://www.osha.mdds.gov.si/novice/2021-01-12-Spletni-seminar-Naredimo-delo-na-domu-varno-in-zdravju-prijazno>

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022 oziroma 2023.

**Aktivnost: Povečanje vzorca, na katerem se bo v Sloveniji izvajalo anketiranje za potrebe 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (EU-OSHA, 2019)**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: DA

MDDSZ je naročilo povečanje vzorca, na katerem je EU-OSHA v Sloveniji izvajala anketiranje za potrebe 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019). V okviru anketiranja je bilo tako opravljenih 1.050 intervjujev, tj. 750 iz osnovnega vzorca in dodatnih 300 intervjujev, ki jih je naročilo MDDSZ. Kvalitetnejši podatki omogočajo podrobnejšo analizo stanja na področju varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.

Raziskovalci lahko dostopajo do podatkovne baze ESENER-3 na UK Data Service / University of Essex. Rezultati raziskave so bili slovenski strokovni javnosti predstavljeni na spletnem dogodku, ki ga je MDDSZ organiziralo 3. 12. 2020. Zaradi epidemioloških razmer ni bilo mogoče organizirati žive razprave, tj. okrogle mize.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 14. 03. 2019 – podpis pogodbe o povečanju slovenskega vzorca ESENER-3;
- junij-julij 2019 – anketiranje za ESENER-3 v Sloveniji;
- 04. 11. 2020 – objava podatkovne baze ESENER-3 na UK Data Service / University of Essex;
- 03. 12. 2020 – predstavitev rezultatov Eurofound-ove raziskave ESENER-3 slovenski strokovni javnosti.

Informacije, poročila in spletno orodje za prikaz rezultatov ESENER-3:

<https://osha.europa.eu/en/facts-and-figures/esener>

<https://visualisation.osha.europa.eu/esener#!en/survey/overview/2019>

Informacija o predstavitvi rezultatov ESENER-3 slovenski strokovni javnosti (Zoom, 03. 12. 2020):

<http://www.osha.mdds.gov.si/novice/2020-12-18-Tretja-evropska-raziskava-podjetij-o-novih-in-nastajajocih-tveganjih>

**Aktivnost: Povečanje vzorca, na katerem se bo v Sloveniji izvajalo anketiranje za potrebe 7. evropske raziskave o delovnih pogojih (Eurofound, 2020)**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2022

Izvedeno: DELNO

Sredi leta 2019 je MDDSZ naročilo povečanje vzorca, na katerem naj bi Eurofound v Sloveniji izvajal anketiranje za potrebe 7. evropske raziskave o delovnih pogojih (Eurofound, 2020). V okviru anketiranja naj bi tako bilo opravljenih 1.500 osebnih intervjujev (F2F), tj. 1.000 iz osnovnega vzorca in dodatnih 500 intervjujev, ki jih je naročilo MDDSZ.

Anketiranje, ki se je v Sloveniji pričelo marca 2020 in je potekalo zelo dobro, je bilo potrebno zaustaviti zaradi epidemije. Eurofound je bil prisiljen celotno raziskavo, vključno z metodologijo in anketnim vprašalnikom, povsem preoblikovati. Ključne spremembe zajemajo 20-minutni CATI intervju na podlagi vprašalnika, ki vsebuje jedro in tri module. Dogovorjeno je bilo, da slovenski vzorec zajemal 2.120 odgovorov na jedro vprašalnika, 2.120 preračunanih / ocenjenih odgovorov na modul M1; 1.060 odgovorov na modul M2 A in 1.060 odgovorov na modul M2 C. Anketiranje bo potekalo med marcem in majem 2021.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 16. 07. 2019 – podpis pogodbe o povečanju vzorca EWCS-7;
- marec 2020 – pričetek anketiranja (F2F) za EWCS-7 v Sloveniji;
- 31. 03. 2020 – obvestilo o prekinitvi anketiranja (F2F) za EWCS-7 v Sloveniji;
- 25. 09. 2020 – potrditev interesa Slovenije za povečanju vzorca, na katerem se bo izvajalo anketiranje za EWCS-7 na podlagi nove metodologije;
- marec-maj 2021 – anketiranje (CATI) za EWCS-7 v Sloveniji.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2021 oziroma leto 2022.

**Aktivnost: Predstavitev ugotovitev 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (EU-OSHA, 2019) na javni tribuni o varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je naročilo povečanje vzorca, na katerem je EU-OSHA v Sloveniji izvajala anketiranje za potrebe 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019). V okviru anketiranja je bilo tako opravljenih 1.050 intervjujev, tj. 750 iz osnovnega vzorca in dodatnih 300 intervjujev, ki jih je naročilo MDDSZ. Kvalitetnejši podatki omogočajo podrobnejšo analizo stanja na področju varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.

Raziskovalci lahko dostopajo do podatkovne baze ESENER-3 na UK Data Service / University of Essex. Rezultati raziskave so bili slovenski strokovni javnosti predstavljeni na spletnem dogodku, ki ga je MDDSZ organiziralo 3. 12. 2020. Zaradi epidemioloških razmer ni bilo mogoče organizirati žive razprave, tj. okrogle mize.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 14. 03. 2019 – podpis pogodbe o povečanju slovenskega vzorca ESENER-3;
- junij-julij 2019 – anketiranje za ESENER-3 v Sloveniji;
- 04. 11. 2020 – objava podatkovne baze ESENER-3 na UK Data Service / University of Essex;
- 03. 12. 2020 – predstavitev rezultatov Eurofound-ove raziskave ESENER-3 slovenski strokovni javnosti.

Informacije, poročila in spletno orodje za prikaz rezultatov ESENER-3:

<https://osha.europa.eu/en/facts-and-figures/esener>

<https://visualisation.osha.europa.eu/esener#!en/survey/overview/2019>

Informacija o predstavitvi rezultatov ESENER-3 slovenski strokovni javnosti (Zoom, 03. 12. 2020):

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2020-12-18-Tretja-evropska-raziskava-podjetij-o-novih-in-nastajajocih-tveganjih>

**Aktivnost: Predstavitev tujih raziskav s področja varnosti in zdravja pri delu na dogodkih ter portalu Varnost in zdravja pri delu; Redno seznanjanje širše in strokovne javnosti z dognanji najnovejših raziskav o novih oblikah dela in zaposlovanja, ki jih izvajajo/bodo izvajale MOD, Eurofound, EU-OSHA ter druge raziskovalne institucije preko portala Varnost in zdravje pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ redno objavlja na portalu Varnost in zdravje pri delu informacije o domačih in tujih raziskavah s področja varnosti in zdravja pri delu, še zlasti raziskavah in poročilih EU-OSHA, Eurofound, ILO, BAuA in FIOH.

Zaradi pandemije od sredine leta 2020 večina dogodkov poteka preko spleta, kar prispeva k njihovi večji dostopnosti. MDDSZ zato preko portala Varnost in zdravje pri delu ter preko Nacionalne mreže za

sodelovanje z EU-OSHA razširja vabila in informacije o tujih dogodkih, na katerih so predstavljene različne raziskave in ki so odprti za širšo javnost.

Poleg tega je MDDSZ v poročevalskem obdobju organiziralo naslednje dogodke:

- mednarodno konferenco Varnost in zdravje pri delu v policiji (Brdo, 29. in 30. maj 2018), na kateri so bili predstavljeni izsledki raziskav o absentizmu in vračanju na delovno mesto po dolgotrajni bolniški odsotnosti v nizozemski policiji, strateških vidikih ravnanja z ljudmi pri delu ob upoštevanju generacijskih razlik, kulturi varnosti in organizacijski klimi;
- 10. posvet Kemijska varnost za vse: varno ravnajmo z nevarnimi snovmi za zdrava delovna mesta in okolje (Laško, 23. in 24. 10. 2018), na katerem so bili predstavljeni izsledki raziskav s področja rakotvornih snovi, hormonskih motilcev in strupenih kovin, nanovarnosti, biološkega monitoringa, kemijske varnosti v laboratorijih in izobraževanju;
- mednarodno konferenco Varnost in zdravje pri delu v policiji (Brdo, 29. maj 2019), na kateri so bili predstavljeni izsledki raziskav o kemijskih dejavnikih tveganja na delovnem mestu policista, izpostavljenosti izpušnim plinom na mejnih prehodih, izpostavljenosti kriminalističnega tehnika nevarnim snovem pri ogledu kraja kaznivega dejanja, vplivu izpostavljenosti mikro odmerku metamfetamina na zdravje, kemijskih in bioloških nevarnostih v primeru intervencije ob odkritju nezakonite pridelave konoplje, ki so jim izpostavljeni policisti in drugo osebje;
- mednarodno konferenco Ženske in moški na delovnem mestu: varnost in zdravje pri delu v kontekstu enakih možnosti (Brdo, 14. 10. 2019), na kateri so domači in tuji eksperti predstavili ugotovitve raziskav s področja poklicne izpostavljenosti rakotvornim snovem in poklicnih boleznih žensk, pa tudi psihosocialnih tveganj na delovnem mestu, zlasti spolnega nadlegovanja in posledic prestrukturiranja tekstilne industrije;
- spletni seminar Kostno-mišična obolenja, povezana z delom (20. 10. 2021), na katerem so bili predstavljeni izsledki različnih domačih in tujih raziskav o tej problematiki;
- spletno predstavitev rezultatov 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019) (3. 12. 2020);
- spletni seminar Naredimo delo na domu varno in zdravju prijazno (3. 2. 2021), na katerem so bili predstavljeni prvi izsledki EU-OSHA raziskave o delu na daljavo ter UM raziskave o psihosocialnih tveganjih dela na domu.

Informacije o domačih in tujih raziskavah ter dogodkih, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic in informacij po témah:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah>

**Aktivnost: Ob spremembi Zakona o javnem naročanju se predvidi sistemsko spremljanje javnih naročil z vidika izpolnjevanja obveznosti predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v praksi**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

V tem triletnem obdobju ni bilo sprememb Zakona o javnem naročanju, ki bi omogočale predvideno sistemsko spremljanje javnih naročil z vidika izpolnjevanja obveznosti predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

## **2. AKTIVNOSTI ZA URESNIČITEV STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV, USMERJENIH V ZAGOTOVITEV ZDRAVJA PRI DELU**

### **Aktivnost: Sprejem Pravilnika o poklicnih boleznih**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DELNO

Naloga je delno izvedena. Pravilnik o poklicnih boleznih je bil že pripravljen in tudi že predstavljen na Ekonomsko-socialnem svetu. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo je v sklopu medresorskega usklajevanja predloga Pravilnika o poklicnih boleznih izpostavila, da je določba ZPIZ-2, ki predstavlja pravno podlago za izdajo citiranega pravilnika, podnormirana, in da bi že samo zakonsko besedilo v tem delu moralo podati odgovor na sam postopek priznavanja poklicnih bolezni, kot tudi osnovne kriterije za priznavanje poklicnih bolezni. Gre namreč za zakonsko materijo, ki je ni mogoče reševati oziroma urejati na ravni podzakonskega akta. Ministrstvo za zdravje je zato sprejelo odločitev, da se navedeno področje naslovi v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Do uveljavitve novega predpisa pa se še vedno uporablja Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list RS, št. 85/03, 43/11 – ZVZD-1 in 96/12- ZPIZ-2).

### **Aktivnost: Vzpostavitev sistema za ugotavljanje poklicnih bolezni, vključno z izobraževanjem vseh deležnikov**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DELNO

Naloga je delno izvedena. Priročnik Evropska priporočila za diagnosticiranje poklicnih bolezni je preveden in strokovno pregledan.

### **Aktivnost: Sprememba Pravilnika o zdravstvenih pregledih delavcev**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa bo v letu 2021 pripravil pregled EU praks. Imenovala se bo delovna skupina, ki bo pripravila predlog sprememb Pravilnika o zdravstvenih pregledih delavcev.

### **Aktivnost: Priprava zakonodaje, ki bo urejala pogoje za izvajalce medicine dela**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DELNO

Vloga izvajalca medicine dela in sistem zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu je opredeljena v 33. členu Zakona varnosti in zdravja pri delu. Nadzorno funkcijo nad izvajanjem predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu pa opravlja Inšpektorat RS za delo, ki je organ v sestavi Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Na podlagi zaključenega projekta "Ovrednotenje izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji" je pripravljeno poročilo, katero bo podlaga za pripravo razvojnih in strateških usmeritev, kar bo lahko pripomoglo k učinkovitejšem izvajanju nalog iz Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Podzakonski akt, ki bi urejal pogoje za izvajalce medicine dela, še ni bil sprejet.

**Aktivnost: Priprava strokovnih izhodišč in vzpostavitev nacionalne platforme za zagotavljanje strokovne podpore delodajalcem za izvajanje programov promocije zdravja na delovnem mestu**

Nosilec: NIJZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Med aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev zdravja pri delu, ki so opredeljeni v ReNPVZD-1, je tudi priprava strokovnih izhodišč in vzpostavitev nacionalne platforme za zagotavljanje strokovne podpore delodajalcem za izvajanje programov promocije zdravja na delovnem mestu, katerih nosilec je NIJZ.

V skladu z strateškimi cilji in ukrepi za zagotavljanje zdravja pri delu je NIJZ že pripravil strokovne vsebine ter v predvidenem roku (31.12.2020) zaključil z vsebinskimi in tehničnimi pripravami nacionalne platforme za zdravje delavcev (PZD), ki je že dosegljiva na: <https://pzd.razvoj.dev/>.

NIJZ je PZD pripravil v sodelovanju z zunanjim izvajalcem, Zavod ZAP (Zavod za Aktivno promocijo zdravja), ki ima dolgoletne izkušnje na področju promocije zdravja delavcev in zdravja delovnih mest. Zunanji izvajalec je bil izbran po izteku razpisa za javno naročilo male vrednosti "Izdelava nacionalne platforme s področja promocije zdravja na delovnem mestu", (referenčna številka 88K201119), z dne 03.12.2019.

Poleg predstavitve osnovnega koncepta, zakonskih podlag ter priporočil za izvajanje ustrezne in učinkovite promocije zdravja pri delu, PZD vsebuje tudi strokovne vsebine za posamezna področja, ki so najpogostejši vzrok za zdravstveni absentizem, dolgotrajni bolniški stalež, delovno invalidnost ter prezgodnje upokojevanje delavcev. Na PZD so dostopne informacije s področja:

1. kostno-mišičnih bolezni (o pojavnosti kostno - mišičnih bolezni, povezanih z delom, vzrokih za njihov nastanek, o možnosti zmanjševanja tveganj za pojavnost kostno - mišičnih obolenj v ergonomsko neustreznem delovnem okolju ter zaradi neupoštevanja ergonomskih načel dela v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih).
2. poškodb pri delu in izven dela (o pojavnosti in najpogostejših vzrokih za poškodbe pri delu, o možnosti zmanjševanja tveganj za poškodbe pri delu v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih, o problemu poškodb izven dela, ki predstavljajo drugi največji delež bolniških izostankov ter o zdravem in varnem izvajanju priložnostnih aktivnosti).
3. duševnih bolezni in vedenjskih motenj (o vplivu psihosocialnih tveganj na delovnem mestu na razvoj duševnih bolezni in vedenjskih motenj, o negativnem vplivu duševnih bolezni in vedenjskih motenj na delazmožnost, o promociji duševnega zdravja pri delu ter o ustvarjanju zdravju prijaznega psihosocialnega delovnega okolja).
4. starajoče se delovno aktivne populacije (o demografskih spremembah slovenske delovne populacije in o vplivu podaljševanja delovne dobe in večanja intenzivnosti dela na zdravje zaposlenih, o promociji zdravja pri delu starajoče se delovne populacije ter o ustvarjanju starejšim delavcem prijaznega delovnega okolja).
5. poklicnih bolezni in bolezni v zvezi z delom (o pojavnosti in vzrokih poklicnih bolezni in z delom povezanih bolezni v posameznih gospodarskih panogah in dejavnostih).

Poleg tega so na PZD dostopna tudi navodila in priporočila za preprečevanje in omejitev širjenja okužb z virusom SARS-Cov2 v splošni in delovno aktivni populaciji, priporočila za varno in zdravo delo od doma ter druge splošne informacije.

Za vsako od naštetih področji PZD vsebuje:

- pregled pravnih podlag z ustreznimi spletnimi povezavami,
- pregled mednarodnih in domačih raziskav ter strokovne literature z omenjenih področji,
- pregled statističnih podatkov in trendov s tega področja,
- pregled dobrih praks iz Slovenije (predstavitev preverljivih in stroškovno učinkovitih dobrih praks, ki jih že uporabljamo v Sloveniji),
- pregled dobrih praks iz EU in drugih držav (predstavitev preverljivih in stroškovno učinkovitih dobrih praks, ki se izvajajo v državah članicah EU in drugih razvitih državah),
- pregled obstoječih uporabnih povezav in spletnih strani (pregled relevantnih obstoječih povezav in spletnih strani na temo promocije zdravja pri delu, s posebnim poudarkom na preprečevanju kostno - mišičnih bolezni, poškodb pri delu in izven dela, duševnih bolezni in vedenjskih motenj v povezavi s psihosocialnimi tveganji pri delu, poklicnih bolezni ter z delom povezanih bolezni ter ohranjanju

- zdravja starajoče se delovno aktivne populacije, ki so dosegljive na svetovnem spletu ter objavljene na tovrstnih portalih doma in v tujini),
- pregled obstoječih video vsebin (pregled vsebinsko relevantnih obstoječih video vsebin na temo promocije zdravja pri delu, itd.).

PZD vsebuje tudi strokovne tekste in dokumente, opremljena je tudi z bogato fotodokumentacijo ter video materiali.

Vsebine PZD so namenjene delodajalcem, delojemalcem, strokovnjakom s področja zdravja pri delu ter ostali zainteresirani javnosti.

Namen in glavni cilji PZD so:

1. dvig ozaveščenosti delodajalcev, zaposlenih ter strokovnjakov in drugih deležnikov s področja zdravja ter zdravja pri delu;
2. večja ozaveščenost delodajalcev o koristih in metodah v promociji zdravja pri delu ter posledično prispevanje k zdravju delovnega okolja in zaposlenih;
3. uporaba spletne platforme in povezanih vsebin ter posledično bolj zdravo vedenje zaposlenih ter s tem izboljšanje zdravstvenega stanja zaposlenih;
4. znižanje absentizma zaposlenih oseb s posledičnim zmanjševanjem stroškov ZZZS in delodajalcev za nadomestila za začasno zadržanost od dela;
5. zmanjšanje pojava poklicnih ter z delom povezanih bolezni;
6. zmanjšanje prezentizma ter posledično večja produktivnost zaposlenih,
7. višja kakovost proizvodov in storitev ter večja konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

Glede na to, da je NIJZ, v sodelovanju z Zavodom ZAP, že zaključil z vsebinsko in tehnično pripravo PZD, je v prihodnje potreben le še dogovor s pristojnimi ministrstvi glede njene umestitve in nadaljnje implementacije.

#### **Aktivnost: Izvajanje projektov s področja promocije zdravja na delovnem mestu**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Projekti s področja promocije zdravja na delovnem mestu se vodijo preko kohezije in preko javnih razpisov za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja.

#### **Aktivnost: Organizacija letne konference o promociji zdravja na delovnem mestu**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Zaradi epidemije Covid 19 in epidemioloških razmer, konferenca ni bila izvedena.

#### **Aktivnost: Izvajanje ukrepov in aktivnosti, opredeljenih z Resolucijo o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DELNO

Naloga je delno izvedena. Imenovana je interdisciplinarna delovna skupina za duševno zdravje odraslih s poudarkom na krepitevi duševnega zdravja na delovnem mestu.

**Aktivnost: Celovita psihosocialna podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile (NAPREJ)**

Nosilec: PRIZMA, naročnik MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: tik pred zaključkom

Aktivnosti se v okviru projekta še vedno izvajajo, saj se projekt zaključuje v letu 2021:

- razvit program celovite podpore podjetjem za obvladovanje in preprečevanje psihosocialnih dejavnikov tveganj (program PSDT)
- razvoj izobraževalnih vsebin in izvedba izobraževanj za zaposlene/vodstvo/promotorje duševnega zdravja v izbranih 7ih podjetjih (skupno 11.049 zaposlenih) - pripravljene v obliki webinarjev (dosegljivi na spletni strani projekta: <https://www.naprej.eu/category/webinarji/>)
- obstoječa 24/7 brezplačna telefonska številka 080 17 16 za potrebe svetovanj zaposlenim iz izbranih 7 podjetij in njihovim družinskim članom s področja duševnega zdravja in psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnem mestu
- spletna stran projekta: <https://www.naprej.eu/>

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2021.

**Aktivnost: Izvedba pilotne študije o obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu z namenom zmanjševanja bolniškega staleža**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DA

Projekt "Bolečine v hrbtu" je zaključen. Cilj projekta je bil izboljšanje zdravstvene obravnave ljudi z bolečinami v hrbtu in posledično zmanjšanje zdravstvenih, psihosocialnih in finančnih posledic bremena, ki ga prinašajo bolečine v hrbtu, predvsem v delovno aktivni populaciji. Projekt nam daje ključne korake za uspešno uvedbo dopolnjene zdravstvene obravnave v prakso na nacionalni ravni. Ti med drugim obsegajo optimizacijo intervencij dopolnjene zdravstvene obravnave na podlagi do sedaj pridobljenih izkušenj in v sodelovanju z vsemi strokovnjaki in javnimi ustanovami, relevantnimi za področje bolečine v hrbtu.

Projekt je bil predstavljen na zaključni konferenci z vsemi deležniki, predstavniki ministrstev, ZZZS, predstavniki strok družinske medicine, medicine dela, prometa in športa, predstavniki sindikatov ter delodajalcev in NIJZ.

Projekt je zajet v monografiji »Na poti k celostni obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu«, ki je objavljena na spletnem naslovu:

[https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacijedatoteke/monografija\\_projekt\\_bh\\_zadnja.pdf](https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacijedatoteke/monografija_projekt_bh_zadnja.pdf)

**Aktivnost: Priprava in sprejem Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2022

Izvedeno: NE

MDDSZ je pristopilo k pripravi novega Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen, ki bo popravljen tudi v skladu s predlogi socialnih partnerjev.



**Aktivnost: Ovrednotenje sistema izvajanja dejavnosti medicine dela**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DA

Poročilo "Ovrednotenje izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji« je pripravljeno in zajema oceno stanja na področju izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji, vključno z njenim financiranjem. Poročilo je bilo predstavljeno na 12. seji Sveta za varnost in zdravje pri delu.

Povezava do dokumenta, ki opisuje izvedeno aktivnost:

[https://zssszaupnikvzd.si/wp-content/uploads/2020/06/CRP-Kon%C4%8Dno-poro%C4%8Dilo-junij-2019\\_za-organe-ZbVZD\\_27.09.2019.pdf](https://zssszaupnikvzd.si/wp-content/uploads/2020/06/CRP-Kon%C4%8Dno-poro%C4%8Dilo-junij-2019_za-organe-ZbVZD_27.09.2019.pdf)

**Aktivnost: Predlog sistemskih sprememb na področju izvajanja strokovnih nalog medicine dela**

Nosilec: MZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

### **3. AKTIVNOSTI ZA URESNIČITEV STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV, USMERJENIH V SPODBUJANJE KULTURE PREVENTIVE NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU TER UPOŠTEVANJE RAZNOLIKOSTI DELAVCEV**

**Aktivnost: Priprava programa nacionalnih kampanj, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DELNO

Predlog programa nacionalnih kampanj, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu, je pripravljen, ni pa še dokončno potrjen.

MDDSZ bo izvedlo raziskavo o delu na domu z vidika varnosti in zdravja pri delu v letu 2021. Prvi izsledki bodo na voljo že v letu 2021. V Letu 2022 bo MDDSZ izvedlo raziskavo o psihosocialnih tveganjih, s katerimi se srečujejo delavke in delavci v domovih za stare.

**Aktivnost: Priprava in izvedba kampanje preprečevanja zlorab alkohola, drog in drugih prepovedanih substanc na delovnem mestu**

Nosilca: MDDSZ, MZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

MDDSZ je pripravo in izvajanje kampanje odložilo, ker je bila leta 2020 pozornost preusmerjena na zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v razmerah epidemije covid-19.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022.

**Aktivnost: Izvajanje kampanje Zdravo delovno okolje 2018-2019: Varno ravnajmo z nevarnimi kemičnimi snovmi za zdrava delovna mesta**

Nosilci: MDDSZ; Nacionalna mreža za sodelovanje z EU-OSHA, ZRSŠ

Rok izvedbe: 2019

Izvedeno: DA

MDDSZ je v obdobju 2016-2017 izvajalo priprave in v obdobju 2018-2019 prešlo na izvajanje aktivnosti kampanje Zdravo delovno okolje 2018-2019: Varno ravnajmo z nevarnimi kemičnimi snovmi za zdrava delovna mesta. Glavni cilj kampanje je bil ozaveščanje o pomembnosti varnega ravnanja z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih, tako da se zagotovijo informacije in podatki o izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem ter njihovem vplivu na delavce, kot tudi spodbujanje ocenjevanja tveganja, odprave in nadomestitve nevarnih kemičnih snovi z manj nevarnimi ter upoštevanje vrstnega reda preventivnih ukrepov, tako da se zagotovijo informacije o praktičnih orodjih in primerih dobre prakse.

MDDSZ je kampanjo izvajalo skladno z usmeritvami EU-OSHA, ki je bila nosilec kampanje na evropski ravni, in upošteva nacionalne razmere.

Pomemben del kampanje je predstavljalo nacionalno tekmovanje za priznanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«, ki jih je MDDSZ podelilo organizacijam, ki so razvile primere inovativnega in učinkovitega upravljanja varnosti in zdravja pri delu na področju ravnanja z nevarnimi snovmi.

Kampanjo je na evropski in nacionalnih ravneh evalvirala EU-OSHA.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- V obdobju 2018-2019 je potekala promocija kampanje preko portala Varnost in zdravje pri delu, spletne strani MDDSZ in spletnih strani nekaterih članov Nacionalne mreže za sodelovanje z EU-OSHA;

- V obdobju 2018-2019 je MDDSZ v sodelovanju z Nacionalno mrežo za sodelovanje z EU-OSHA distribuiralo 5.000 letakov z osnovnimi pojasnili o kampanji in drugo gradivo EU-OSHA;
- Napoved izvajanja kampanje na tiskovni konferenci MDDSZ (Ljubljana, 10. 4. 2018);
- Dan kemijske varnosti pri delu za osnovnošolce (Osnovna šola Tone Čufar Ljubljana, 2. 10. 2018); 380 osnovnošolcev se je seznanilo z osnovami kemijske varnosti pri delu, prilagojeno različnim starostnim stopnjam; pripravljene so bili učni listi, prilagojeni različnim starostnim stopnjam, ki jih je ZRSŠ posredoval vsem osnovnim šolam v Sloveniji ter jih spodbudil k njihovi uporabi;
- Tiskovna konferenca ob Dnevu kemijske varnosti pri delu za osnovnošolce ter o uvajanju varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje (Osnovna šola Tone Čufar Ljubljana, 2. 10. 2018), na kateri so sodelovali predstavniki MDDSZ, ZRSŠ in OŠ Tone Čufar Ljubljana;
- 10. posvet kemijska varnost za vse: varno ravnajmo z nevarnimi snovmi za zdrava delovna mesta in okolje (Laško, 23. in 24. 10. 2018) je obravnaval naslednje sklope:
  - rakotvorne snovi,
  - hormonski motilci in strupene kovine,
  - REACH, CLP in BPR,
  - nanovarnost,
  - kemijska varnost z očmi zdravnikar,
  - biološki monitoring,
  - kemijska varnost v laboratorijih in izobraževanju,
  - okroglo mizo Kako doseči še višjo raven kemijske varnosti za vse?
- Tiskovna konferenca o zaključkih 10. posveta Kemijska varnost za vse: varno ravnajmo z nevarnimi snovmi za zdrava delovna mesta in okolje (Ljubljana, 26. 10. 2018), na kateri so sodelovali predstavniki MDDSZ, URSK, NIJZ in ZRSŠ;
- 2. mednarodna konferenca Varnost in zdravje pri delu v policiji (Brdo, 29. maj 2019), ki je obravnavala problematiko, povezano z zagotavljanjem kemijske varnosti pri delu v policiji;
- Mednarodna konferenca Ženske in moški na delovnem mestu: varnost in zdravje pri delu v kontekstu enakih možnosti (Brdo, 14. 10. 2019) je delno obravnavala tudi vprašanja, povezana s kemijsko varnostjo pri delu z vidika spola (poklicna izpostavljenost rakotvornim snovem);
- Nacionalno tekmovanje za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019« je vodila tripartitna komisija; prejemnika priznanja za najboljši primer dobre prakse je MDDSZ prijavilo na evropski natečaj; MDDSZ je organiziralo slavnost (Narodna galerija, 19. 9. 2019), na kateri so bila podeljena tri priznanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2018-2019«.

Informacije o kampanji in dogodkih, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic in informacij po témah:

- <http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>
- <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah>

### **Aktivnost: Priprave in izvajanje kampanje Zdravo delovno okolje 2020-2022 v zvezi s preprečevanjem kostno-mišičnih obolenj na delovnem mestu**

Nosilca: MDDSZ, Nacionalna mreža za sodelovanje z EU-OSHA

Rok izvedbe: 2022

Izvedeno: v teku

MDDSZ je v obdobju 2018-2019 izvajalo priprave in oktobra 2020 prešlo na izvajanje aktivnosti kampanje Zdravo delovno okolje 2020–2022: Naredimo breme lažje za zdrava delovna mesta. Glavni cilj kampanje je ozaveščanje o kostno-mišičnih obolenjih, povezanih z delom, in njihovem negativnem vplivu na posameznike, podjetja in družbo, ter spodbujanje delodajalcev in zaposlenih k sodelovanju pri preprečevanju kostno-mišičnih obolenj na delovnem mestu. MDDSZ kampanjo izvaja skladno z usmeritvami EU-OSHA, ki je nosilec kampanje na evropski ravni, ter upošteva nacionalne razmere.

Pomemben del kampanje je predstavljalo nacionalno tekmovanje za priznanja »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2022«, ki jih bo MDDSZ podelilo organizacijam, ki so uvedle inovativne in učinkovite ukrepe za preprečevanje in obvladovanja kostno-mišičnih obolenj, povezanih z delom.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- Oktobra 2020 se je pričela promocija kampanje preko portala Varnost in zdravje pri delu, spletne strani MDDSZ in spletnih strani nekaterih članov Nacionalne mreže za sodelovanje z EU-OSHA;
- Napoved izvajanja kampanje in spletni seminar Kostno-mišična obolenja, povezana z delom (20. 10. 2020), na katerem so specializanti MDPŠ predstavili kostno-mišična obolenja, povezana z delom:
  - bolečine v vratu,
  - bolečine v križu,
  - bolečine v rami,
  - bolečine v komolcu,
  - bolečine v zapestju,
  - bolečine v palcu roke,
  - zaskočeni prsti,
  - bolečine v kolku,
  - bolečine v kolenu,
  - bolečine v gležnju,
  - bolečine v peti,
  - bolečine v stopalu,
  - vnetna revmatska obolenja,
  - vnetja sklepnih mešičkov,
  - fibromialgija.
- Spletni seminar Naredimo delo na domu varno in zdravju prijazno (3. 2. 2021) je obravnaval naslednje tematske sklope:
  - ocenjevanje tveganj v primeru, ko se delo opravlja na domu,
  - delo na domu in kostno-mišična obolenja,
  - delo na domu in psihosocialna tveganja,
  - delo na domu in usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- Marca 2021 je z delom pričela Komisija za ocenjevanje kandidatov za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2022«; v teku je spletna promocija Nacionalnega tekmovanja za priznanje »Dobra praksa na področju varnosti in zdravja pri delu 2020-2022«.

Informacije o kampanji in dogodkih, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic in informacij po témah:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah>

### **Aktivnost: Nadaljevanje aktivnosti preteklih kampanj, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je v obdobju 2018-2020 nadaljevalo aktivnosti nekaterih preteklih kampanj.

- Evropska kampanja Varen začetek 2006:
- Leta 2019 je bil ponatisnjen priročnik Varen začetek.
- Kampanja Zdravo delovno okolje 2016–2017: Zdrava delovna mesta za vse generacije:
- Leta 2020 so bili objavljeni kratki promocijski in daljši izobraževalni filmi o primeru dobre prakse »Promocija zdravja na delovnem mestu za vse generacije«, ki ga je razvila Policijska uprava Murska Sobota.

Informacije o aktivnosti, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic in informacij po témah:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>

<http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/informacije-po-temah>

**Aktivnost: Priprava spletnega priročnika s temeljnimi postulati kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

V tem triletnem obdobju ukrep ni bil realiziran. Temelj preventive na področju varnosti in zdravja pri delu je ocena tveganja. Na MDDSZ smo pristopili k pripravi praktičnih smernic za ocenjevanje tveganj, kar bo pripomoglo k dvigu ravni varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.

**Aktivnost: Priprava in izvajanje sodobnega programa uvajanja varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje**

Nosilci: MDDSZ, MIZŠ, ZRSŠ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: V PRIPRAVI

MDDSZ in ZRSŠ sta pričela z delom na osnutku programa uvajanja varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje, ki pa še ni dokončan.

Delo na pripravi osnutka programa uvajanja varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje je leta 2020 zastalo, ker je bila leta 2020 pozornost preusmerjena na zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v razmerah epidemije covid-19 oziroma na zagotavljanje podpore pouku na daljavo. MDDSZ in ZRSŠ bosta z delom na projektu nadaljevala po zaključku PSEU 2021.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022.

**Aktivnost: Organizacija seminarjev o uvajanju varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje, namenjenih osnovnošolskim učiteljem in ravnateljem**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Leta 2020 pozornost preusmerjena na zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v razmerah epidemije covid-19 oziroma na zagotavljanje podpore pouku na daljavo. MDDSZ in ZRSŠ bosta seminarje organizirala po zaključku PSEU 2021.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022.

**Aktivnost: Dopolnitev Napo didaktičnega gradiva za učitelje z novimi predlogi izvedbe učnih ur, zasnovanimi na Napo filmih**

Nosilca: MDDSZ, ZRSŠ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: v zaključni fazi

MDDSZ je v sodelovanju z ZRSŠ pripravil 6 osnutkov predlog za izvedbo učnih ur o osnovah varnosti in zdravja pri delu, ki temeljijo na Napo filmih:

- Napov lov na nevarnosti: Prepoznavanje tveganj in nevarnosti; starostna skupina: 9-11 let;
- Napov lov na nevarnosti: Ukrepanje in preprečevanje; starostna skupina: 9-11 let;
- Napovi najboljši varnostni znaki: Znaki za nevarnost / prepoved; starostna skupina: 7-9 let;
- Napovi najboljši varnostni znaki: Znaki za obveznost / reševanje v sili; starostna skupina: 7-9 let;
- Pazi na svoje telo z Napom: Koža; starostna skupina: 7-9 let;
- Pazi na svoje telo z Napom: Hrbet; starostna skupina: 7-9 let.

V podporo novim in starim učnim uram je ZRSŠ pripravil tudi serijo izobraževalnih lističev NA-MA za inovativne aktivnosti osnovnošolcev na področju varnosti in zdravja pri delu. To gradivo je ZRSŠ že posredoval osnovnim šolam v uporabo.

MDDSZ bo osnutke predlog za izvedbo učnih ur potrdilo in objavilo v letu 2021. Posredovalo pa jih bo tudi EU-OSHA, ki jih bo prevedla in posredovala drugim državam članicam.

**Aktivnost: Izvedba dogodkov »Dan varnosti in zdravja pri delu: kemijska varnost za osnovnošolce« na podlagi regionalnega pristopa**

Nosilca: MDDSZ, ZRSŠ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

V okviru kampanje Zdravo delovno okolje 2018–2019: Varno ravnanje z nevarnimi kemičnimi snovmi za zdrava delovna mesta je MDDSZ v sodelovanju z ZRSŠ in študenti FKKT pripravilo gradivo, aktivnosti in predloge za učne liste o kemijski varnosti pri delu, prilagojene starostnim stopnjam osnovnošolcev. V sodelovanju Osnovno šolo Tone Čufar Ljubljana in URSK je bil 2. 10. 2018 izveden Dan kemijske varnosti pri delu za osnovnošolce na podlagi naslednjega programa:

1. triada:

- učna ura: seznanitev s piktogrami za nevarnost;
- učna ura: Pazi na svoje telo z Napom;
- predstava Napo v kraljestvu nevarnih snovi;
- učna ura: pogovor in likovno poustvarjanje;

2. triada:

- uvodno predavanje v kemijsko varnost pri delu;
- delavnica: kemijske nevarnosti za pljuča; zdravju škodljive in strupene snovi;
- delavnica: kemijske nevarnosti za kožo; jedke in dražilne snovi;
- delavnica: snovi nevarne za okolje; eksplozivne snovi in plini pod tlakom;
- predstavitev in ogled mobilne enote ZVD za meritve radioaktivnosti na terenu;
- predstavitev in ogled Ekološkega laboratorija z mobilno enoto (ELME, Inštitut Jožef Stefan)

3. triada:

- uvodno predavanje v kemijsko varnost pri delu;
- ogled dokumentarnega filma Cvetoč posel in razprava;
- delavnica: kemijske nevarnosti za pljuča; zdravju škodljive in strupene snovi;
- delavnica: kemijske nevarnosti za kožo; jedke in dražilne snovi;
- predstavitev in ogled mobilne enote ZVD za meritve radioaktivnosti na terenu;
- predstavitev in ogled Ekološkega laboratorija z mobilno enoto (ELME, Inštitut Jožef Stefan).

Na ta način se je z osnovami kemijske varnosti pri delu v enem dnevu seznanilo 380 učencev. ZRSŠ je program in gradivo, potrebno za njegovo izvedbo, posredoval vsem osnovnim šolam v Sloveniji ter jih spodbudil k njihovi uporabi.

V okviru dogodka je potekala tudi tiskovna konferenca predstavnikov MDDSZ, ZRSŠ in Osnovne šole Tone Čufar Ljubljana.

Novica o dogodku je bila objavljena na portalu Varnost in zdravje pri delu:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice/2018-11-12-dan-kemijske-varnosti-za-osnovnosolce>

**Aktivnost: Izvedba dogodkov »Dan varnosti in zdravja pri delu: preprečevanje kostno-mišičnih obolenj« na podlagi regionalnega pristopa**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Po epidemiji bo MDDSZ v sodelovanju z ZRSŠ pripravilo in izvedlo Dan preprečevanja kostno-mišičnih obolenj, povezanih z delom v okviru kampanje Zdravo delovno okolje 2020–2022: Naredimo breme lažje za zdrava delovna mesta.

Predviden rok izvedbe aktivnosti je leto 2022.

**Aktivnost: Priprava tiskanega in spletnega gradiva o osnovah varnosti in zdravja pri delu za osnovnošolce**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je leta 2019 s soglasjem NIJZ ponovno ponatisnilo priročnik Varen začetek, ki je primeren za 3. triado.

ZRSŠ je leta 2018 pripravil serijo izobraževalnih lističev NA-MA za inovativne aktivnosti osnovnošolcev v povezavi z varnostjo in zdravjem pri delu.

Priročnik Varen začetek je objavljen na portalu Varnost in zdravje pri delu:

[http://www.osha.mdds.gov.si/resources/files/pdf/Varen\\_zacetek.pdf](http://www.osha.mdds.gov.si/resources/files/pdf/Varen_zacetek.pdf)

**Aktivnost: Priprava in izvajanje izobraževalnih predstav o osnovah varnosti in zdravja pri delu za otroke in učence**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je v preteklih letih sodelovanju z igralcem Alešem Kolarjem pripravilo tri izobraževalne predstave:

- Hrup je za ušesa strup, ki je namenjena seznanjanju učencev 2. triade s škodljivimi posledicami hrupa ter načini varovanja pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu;
- Ej, Napo, pazi na varnost, zdravje in kapo, ki je namenjena seznanjanju učencev 2. triade z osnovami varnosti in zdravja pri delu;
- Napo v kraljestvu nevarnih snovi, ki je namenjena seznanjanju otrok in učencev s piktogrami za označevanje nevarnih snovi ter varnem rokovanju z nevarnimi snovmi.

V letu 2019 je MDDSZ organiziralo izvedbo 50 predstav o osnovah varnosti in zdravja pri delu za slovenske osnovne šole, ki so izrazile zanimanje.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

1. 2. 2019 – 15. 11. 2019

Ker gre za žive predstave, z njihovim izvajanjem zaradi epidemije ni bilo mogoče nadaljevati v letu 2020 in 2021.

**Aktivnost: Organizacija ogledov filmov, ki obravnavajo problematiko varnosti in zdravja pri delu, z razpravo za študente**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je organiziralo v obdobju 2018-2020 razprave s študenti ob ogledu dokumentarnih in animiranih filmov, prejemnikov filmske nagrade Zdrava delovna mesta, ki jo podeljuje EU-OSHA. Dogodki so bili organizirani na različne način, upoštevaje pričakovanja fakultet oziroma univerz. Slednje so se večinoma odločale za izvedbo razprave o vplivu digitalizacija, avtomatizacije, robotizacije in AI na spreminjanje delovnega okolja ter zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v novih okoliščinah.

Od jeseni 2020 tovrstni dogodki potekajo preko videokonferenčnih platform. Poleg tega je bil uveden drugačen format dogodka, saj mora po novem manjša skupina študentov s pomočjo mentorja sama pripraviti predavanje o določeni temi, ki ji sledita ogled filma in razprava.

Časovnica izvajanja aktivnosti:

- 11. 2018 – UP, Fakulteta za management, oddelek Celje
- 11. 2018 – UL, Fakulteta za družbene vede
- 12. 11. 2018 – UM
- 12. 3. 2019 – Srednja strojna in kemijska šola Ljubljana
- 11. 4. 2019 – UL, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo – Katedra za poklicno, procesno in požarno varnost
- 4. 11. 2019 – UL, Ekonomska fakulteta
- 11. 2019 – UL, Fakulteta za socialno delo
- 20. 11. 2019 – UL, Fakulteta za družbene vede
- 11. 2020 – UL, Ekonomska fakulteta
- 16. 11. 2020 – UM, Ekonomsko poslovna fakulteta
- 20. 11. 2020 – UL, Fakulteta za družbene vede
- 4. 12. 2020 – Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo – Katedra za poklicno, procesno in požarno varnost
- 18. 3. 2021 – UM

Informacije o nekaterih dogodkih, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic in informacij o uvajanju varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>

<http://www.osha.mddsz.gov.si/aktivnosti/projekti/vkljucevanje-varnosti-in-zdravja-pri-delu-v-izobrazevanje>

**Aktivnost: Priprava spletnih praktičnih smernic za ocenjevanja tveganja ob upoštevanju raznolikosti delavcev – še zlasti ob upoštevanju razlik glede na spol, starost, invalidnost in zmanjšano delovno zmožnost, pa tudi posebna tveganja, ki so jim izpostavljeni delavci migranti in napoteni delavci**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: delno

Dejavnost izvedena delno – vsebine so pripravljene, e-aplikacija bo pripravljena po prenosu vsebin na nov sistem gostovanja in urejanja portala za varnost in zdravje pri delu.

Smernice vključujejo priporočila, kako zaznavati možna tveganja za varnost in zdravje pri delu, ki so jim delavke in delavci izpostavljeni zaradi osebnih okoliščin (spol, starost, invalidnost in zmanjšana delovna zmožnost, delavke in delavci migranti), primere tovrstnih tveganj in z njimi povezanih nevarnosti, načine njihovega odpravljanja ter splošen pregled vsebin, povezanih z neenako obravnavo na delovnem mestu. Pripravljen je .pdf priročnik, ki bo nadgrajen z e-aplikacijo in seminarji za delodajalce, strokovne delavke in delavce za varnost in zdravje pri delu ter tiste, ki pripravljajo ocene tveganja.



**Aktivnost: Priprava modela ocene tveganja, ki upošteva posebna tveganja, s katerimi se srečujejo starejši delavci**

Nosilec: MDDSZ  
Rok izvedbe: 2021  
Izvedeno: NE

Objavljen je bil javni razpis, v okviru katerega ni bil izbran noben projekt/izvajalec.

**Aktivnost: Priprava spletnih praktičnih smernic za upravljanje varnosti in zdravja pri delu ob upoštevanju starostne strukture ter spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, zlasti mentorstva in obratnega mentorstva**

Nosilec: MDDSZ  
Rok izvedbe: 2020  
Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

**Aktivnost: Podaljševanje delovne aktivnosti in zmanjševanje odsotnosti z dela**

Nosilci: Univerza na Primorskem, Združenje delodajalcev Slovenije g.i.z.; naročnik MDDSZ  
Rok izvedbe: 2020  
Izvedeno: DELNO

Aktivnosti se v okviru projektov še vedno izvajajo, saj se projekta zaključujeta v letu 2022:

Zahodna kohezijska regija projekt STAR-VITAL:

- v 85 podjetjih se na podlagi individualiziranih načrtov izvajajo ukrepi za implementacijo celovitega poslovnega modela za aktivno in zdravo staranje z namenom podaljševanja delovne aktivnosti zaposlenih in zmanjševanje odsotnosti z dela
- pripravljena interaktivna spletna platforma namenjena izbranim podjetjem
- spletna stran: <https://www.star-vital.si/> (kratki filmčki za vsakodnevne aktivne odmore)

Vzhodna kohezijska regija projekt POLET:

- v 128 podjetjih se na podlagi individualiziranih načrtov izvajajo ukrepi za implementacijo celovitega poslovnega modela za aktivno in zdravo staranje z namenom podaljševanja delovne aktivnosti zaposlenih in zmanjševanje odsotnosti z dela
- pripravljena interaktivna spletna platforma namenjena izbranim podjetjem
- spletna stran: <https://projekt-polet.si/>

**Aktivnost: Organizacija seminarjev »Zdrava delovna mesta za vse generacije: Kako z boljšo organizacijo dela in boljšim vodenjem do varnega in zdravega delovnega okolja« s poudarkom na ravnanju s starejšimi delavci, spodbujanju medgeneracijskega sodelovanja, mentorstva in obratnega mentorstva**

Nosilec: MDDSZ  
Rok izvedbe: 2020  
Izvedeno: NE

Leta 2019 je bil v sodelovanju z UM pripravljen program seminarja.

Leta 2020 je bila pozornost preusmerjena na zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v razmerah epidemije covid-19 zato MDDSZ in UM seminarjev nista izvedla. Predvidoma bosta z izvajanjem aktivnosti nadaljevala po PSEU 2021, tj. v obdobju 2022-2023.

#### **4. AKTIVNOSTI ZA URESNIČITEV STRATEŠKIH CILJEV IN UKREPOV, USMERJENIH V ZAGOTOVITEV VARNOSTI IN ZDRAVJA DELAVCEV, KI DELAJO V NOVIH OBLIKAH DELA IN ZAPOSLOVANJA**

**Aktivnost: Priprave na kampanjo o varnosti in zdravju pri delu za delavce, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja, vezane na aktivnost: *Izvajanje raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu***

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

MDDSZ bo v prihodnjem obdobju izvedlo raziskavo o delu na domu in delu na daljavo s poudarkom na zagotavljanju varnosti in zdravju pri delu, upošteva izkušnje dobljene na področju dela na domu in dela na daljavo tekom epidemije, kakor tudi v povezavi z obsežnimi mednarodnimi raziskavami, ki jih izvajata Eurofound in EU-OSHA.

Izsledke raziskave bo MDDSZ vključilo že v kampanjo Zdravo delovno okolje 2020–2022: Naredimo breme lažje za zdrava delovna mesta, katere prioriteta tema je tudi delo na domu (pomlad 2022).

**Aktivnost: Organizacija delavnic o novih in nastajajočih tveganjih na področju varnosti in zdravja pri delu, ki so posledica digitalizacije**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

MDDSZ je organiziralo naslednje dogodke o novih in nastajajočih tveganjih na področju varnosti in zdravja pri delu:

- delavnica Nova in nastajajoča tveganja na področju varnosti in zdravja pri delu, ki so posledica digitalizacije (Ljubljana, 20. 9. 2018),
- seminar Možnosti rabe in zlorabe modernih tehnologij za spremljanje in nadzorovanje delavcev ter delovnega okolja (Cankarjev dom, 19. 9. 2019),
- spletna predstavitev rezultatov 3. evropske raziskave podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019) (3. 12. 2020),
- spletni seminar Naredimo delo na domu varno in zdravju prijazno (3. 2. 2021).

Informacije o nekaterih dogodkih, objavljene na portalu Varnost in zdravje pri delu, so po posameznih letih razvidne iz arhiva novic:

<http://www.osha.mddsz.gov.si/novice>

**Aktivnost: Raziskovalni projekt MAPA – Multidisciplinarna analiza prekarnega dela: pravni, ekonomski, socialni in zdravstveno varstveni vidik**

Nosilec: MDDSZ

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: DA

Projekt »MAPA: Multidisciplinarna analiza prekarnega dela: pravni, ekonomski, socialni in zdravstveno varstveni vidiki« predstavlja skupni projekt treh slovenskih univerz, ki temelji na multidisciplinarnem pristopu raziskovanja v vseh fazah raziskovanja, s čemer želimo doseči sintezo in preseči različne pristope glede opredelitve koncepta prekarnega dela. Raziskovalno delo se je izvajalo v obdobju od 1. 4. 2018 do 31. 3. 2020 (24 mesecev). Projekt MAPA je usmerjen v zmanjšanje negativnih posledic prekarnega dela in s tem segmentacije na trgu dela ter zagotavljanje dostojnega dela vsem delavcem.

Glavni cilji projekta MAPA so:

- pridobiti celovit multidisciplinarni vpogled v stanje prekarnega dela v Sloveniji, tako da se ugotovi njegov obseg, značilnosti in primerjava z drugimi državami EU,

- na podlagi celovitega vpogleda v prekarno delo v Sloveniji oblikovati predloge za omejevanje negativnih učinkov prekarosti za posameznika in družbo v celoti.

Projekt MAPA se je začel izvajati v letu 2017 in se je zaključil 31. 3. 2020. Projekt vsebuje analizo stanja na področju prekarosti v Republiki Sloveniji in njegovo mednarodno primerjavo, oblikovanje modela ocene tveganj za prekarosti pri uporabi posameznih atipičnih oblik dela, pridobitev neposrednih povratnih informacij na terenu s strani delavcev oz. izvajalcev dela in delodajalcev ter oblikovanje konkretnih predlogov za spremembo zakonodaje in drugih ukrepov za preprečevanje negativnih posledic uporabe atipičnih oblik dela.

Raziskovalno delo je potekalo v štirih fazah:

- 2018: oblikovanje multidisciplinarne opredelitve koncepta prekarnega dela (1. faza)
- 2019: analiza stanja prekarosti v Sloveniji (2. faza) in mednarodna primerjalno-pravna analiza prekarosti (3. faza)
- 2020: oblikovanje predlogov ukrepov za omejevanje negativnih učinkov prekarosti, vključno z ukrepi za izboljšanje socialne varnosti delavcev v atipičnih oblikah dela (npr. vključitev v zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni), ukrepi za izboljšanje varnosti pri opravljanju teh oblik dela ter ukrepi za zmanjševanje negotovosti, ki negativno vpliva na zdravje posameznika (4. faza)

Projekt je zaključen z izdelavo končnega poročila in izdajo znanstvene monografije. Četrto zaključno poročilo projekta MAPA obsega predlog ukrepov za omejevanje negativnih učinkov prekarosti in skupaj s 1.2.in 3. vmesnim poročilom predstavlja končne rezultate raziskovalnega projekta MAPA. V skladu z zahtevami projekta so za vsako področje izdelani predlogi kot možnost A in možnost B, pri čemer se praviloma obe možnosti ne izključujeta, temveč dopolnjujeta in nadgrajujeta. Predlogi ukrepov so umeščeni v okvir veljavne zakonodaje in utemeljeni na teoretičnih, primerjalnopravnih in empiričnih rezultatih iz predhodnih faz raziskovanja. V nadaljevanju je MDDSZ izbralo določen nabor ukrepov in jih uskladilo z raziskovalci, izbrane ukrepe pa bo potrebno še natančneje evalvirati tako z vidika učinkov na posameznika (pravni in socialni vidik), kot na posamezno podjetje in trg dela v celoti (mikro in makro ekonomski učinki), ter družbo kot celoto (sociološki vidik). Cilj je pripraviti konkreten nabor ukrepov, s katerimi bo Vlada RS naslovlila prekarost.

V soizdaji Pravne in Ekonomske fakultete je v zbirki Maksima izšla nova znanstvena monografija Prekarno delo: multidisciplinarna analiza, ki so jo uredili prof. Katarina Kresal Šoltes (Inštitut za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani), prof.dr. Grega Strban (Pravna fakulteta) in dr. Polona Domadenik (Ekonomska fakulteta). Monografija predstavlja najnovejša spoznanja o prekarosti skozi multidisciplinarno analizo, ki vključuje področje pravne, ekonomske, socialne in medicinske znanosti v okviru skupnega projekta MAPA: Multidisciplinarna analiza prekarnega dela: pravni, ekonomski, socialni in zdravstveno varstveni vidiki ugotovitve in raziskave projekta MAPA.

Povezava do dokumenta:

<http://efnet.si/2020/04/prekarno-delo-multidisciplinarna-analiza-nova-monografija-v-zbirki-maksima/>  
<http://www.pf.uni-lj.si/raziskovanje-in-projekti/nacionalni-raziskovalni-projekti/mapa-multidisciplinarna-analiza-prekarnega-dela-pravni-ekonomski-socialni-in-zdravstveno-varstveni-v/>  
[https://www.fsd.uni-j.si/aktualno/2020041714150348/prekarno\\_delo\\_multidisciplinarna\\_analiza/](https://www.fsd.uni-j.si/aktualno/2020041714150348/prekarno_delo_multidisciplinarna_analiza/)

## 5. DRUGE NALOGE, PREDVIDENE Z RESOLUCIJO RENPVZD18-27

**Aktivnost: Mednarodna primerjava administrativnih statističnih podatkov o nezgodah pri delu, poškodbah pri delu, bolniškem dopustu, poklicnih boleznih ter zdravstvenih težavah, povezanih z delom**

Nosilci: MDDSZ, MZ, IRSD, NIJZ, SURS

Rok izvedbe: 2020

Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

**Aktivnost: Evalvacija administrativnih in anketnih virov statističnih podatkov o nezgodah pri delu, poškodbah pri delu, bolniškem dopustu, poklicnih boleznih ter zdravstvenih težavah, povezanih z delom**

Nosilci: MDDSZ, MZ, IRSD, NIJZ, SURS

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

**Aktivnost: Preučitev možnosti za vzpostavitev registra izpostavljenosti prekomernemu hrupu, nevarnim kemikalijam in vibracijam na delovnem mestu ter registra poklicnih bolezni ter poklicnih rakov**

Nosilca: MDDSZ, MZ

Rok izvedbe: 2021

Izvedeno: NE

Naloga ni bila realizirana in se prenaša v prihodnje obdobje.

## Zaključek

Pri ugotavljanju realizacije izvedbe akcijskega načrta je seveda potrebno upoštevati tudi razmere, ki smo jim priča v zadnjem letu zaradi pandemije COVID-19, kar je prav gotovo vplivalo tudi na dinamiko izvajanja posameznih aktivnosti.

Ne glede na pandemijo COVID-19, ki je zarezala v vse pore našega življenja, pa lahko podamo skupno oceno, da je bila izvedena večina predvidenih aktivnosti akcijskega načrta 2018-2020. Ostaja pa še nekaj aktivnosti, ki jih bo potrebno izvesti čim prej, predvsem gre za sprejetje nujno potrebnih predpisov.

V nadaljevanju so navedene aktivnosti, ki so bile v poročevalskem obdobju **DELNO izvedene**, in bodo dokončane v naslednjem poročevalskem obdobju:

1. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev varnosti pri delu:
  - Izvedba usmerjene akcije s področja varnosti in zdravja pri delu glede strokovnosti izvajanja nalog varnosti in zdravja pri delu, vključno z loVzOT (potrebne so vsakoletne usmerjene akcije)
  - Priprava gradiva za kampanjo o tveganjih pri delu z endokrinimi motilci
  - Kadrovska krepitev Inšpekcije nadzora varnosti in zdravja pri delu v okviru IRSD
  - Izdelava priročnika, namenjenega strokovnim delavcem za varnost pri delu
  - Usposabljanje delodajalcev za promocijo varnosti in zdravja pri delu (e-učilnica)- Izvajanje raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu
  - Povečanje vzorca, na katerem se bo v Sloveniji izvajalo anketiranje za potrebe 7. evropske raziskave o delovnih pogojih (Eurofound, 2020)
2. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev zdravja pri delu:
  - Sprejem Pravilnika o poklicnih boleznih
  - Vzpostavitev sistema za ugotavljanje poklicnih bolezni, vključno z izobraževanjem vseh deležnikov
  - Priprava zakonodaje, ki bo urejala pogoje za izvajalce medicine dela
  - Izvajanje ukrepov in aktivnosti, opredeljenih z Resolucijo o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028
3. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu ter upoštevanje raznolikosti delavcev:
  - Priprava programa nacionalnih kampanj, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu
  - Priprava in izvajanje sodobnega programa uvajanja varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje
  - Dopolnitev Napo didaktičnega gradiva za učitelje z novimi predlogi izvedbe učnih ur, zasnovanimi na Napo filmih
  - Priprava spletnih praktičnih smernic za ocenjevanja tveganja ob upoštevanju raznolikosti delavcev – še zlasti ob upoštevanju razlik glede na spol, starost, invalidnost in zmanjšano delovno zmožnost, pa tudi posebna tveganja, ki so jim izpostavljeni delavci migranti in napoteni delavci
  - Podaljševanje delovne aktivnosti in zmanjševanje odsotnosti z dela

V nadaljevanju so navedene aktivnosti, ki v poročevalskem obdobju **NISO bile začete**, in se prenašajo v drugo poročevalsko obdobje:

1. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev varnosti pri delu:
  - Izvedba usmerjene akcije na področju varnosti in zdravja pri delu glede prijavljanja nezgod pri delu in hranjenja dokumentacije s tega področja
  - Vzpostavitev elektronske prijave nezgode pri delu/poškodbe pri delu
  - Ustanovitev in delovanje delovne skupine za razbremenitev investicij v varno in zdravo delovno okolje ter promocijo zdravja na delovnem mestu
  - Priprava praktičnih smernic za ocenjevanje tveganja zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem
  - Kadrovska krepitev Sektorja za varnost in zdravje pri delu
  - Kadrovska krepitev Sektorja za varnost in zdravje pri delu
  - Ob spremembi Zakona o javnem naročanju se predvidi sistemsko spremljanje javnih naročil z vidika izpolnjevanja obveznosti predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu v praksi

2. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev zdravja pri delu:
  - Sprememba Pravilnika o zdravstvenih pregledih delavcev
  - Organizacija letne konference o promociji zdravja na delovnem mestu
  - Priprava in sprejem Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
  - Predlog sistemskih sprememb na področju izvajanja strokovnih nalog medicine dela
  
3. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v spodbujanje kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu ter upoštevanje raznolikosti delavcev:
  - Priprava in izvedba kampanje preprečevanja zlorab alkohola, drog in drugih prepovedanih substanc na delovnem mestu
  - Priprava spletnega priročnika s temeljnimi postulati kulture preventive na področju varnosti in zdravja pri delu
  - Organizacija seminarjev o uvajanju varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje, namenjenih osnovnošolskim učiteljem in ravnateljem
  - Izvedba dogodkov »Dan varnosti in zdravja pri delu: preprečevanje kostno-mišičnih obolenj« na podlagi regionalnega pristopa
  - Priprava modela ocene tveganja, ki upošteva posebna tveganja, s katerimi se srečujejo starejši delavcev
  - Priprava spletnih praktičnih smernic za upravljanje varnosti in zdravja pri delu ob upoštevanju starostne strukture ter spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, zlasti mentorstva in obratnega mentorstva
  - Organizacija seminarjev »Zdrava delovna mesta za vse generacije: Kako z boljšo organizacijo dela in boljšim vodenjem do varnega in zdravega delovnega okolja« s poudarkom na ravnanju s starejšimi delavci, spodbujanju medgeneracijskega sodelovanja, mentorstva in obratnega mentorstva
  
4. aktivnosti za uresničitev strateških ciljev in ukrepov, usmerjenih v zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja
  - Priprave na kampanjo o varnosti in zdravju pri delu za delavce, ki delajo v novih oblikah dela in zaposlovanja, vezane na aktivnost: *Izvajanje raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu*
  
5. druge naloge, predvidene z resolucijo RENPVZD18-27
  - Mednarodna primerjava administrativnih statističnih podatkov o nezgodah pri delu, poškodbah pri delu, bolniškem dopustu, poklicnih boleznih ter zdravstvenih težavah, povezanih z delom
  - Evalvacija administrativnih in anketnih virov statističnih podatkov o nezgodah pri delu, poškodbah pri delu, bolniškem dopustu, poklicnih boleznih ter zdravstvenih težavah, povezanih z delom
  - Preučitev možnosti za vzpostavitev registra izpostavljenosti prekomernemu hrupu, nevarnim kemikalijam in vibracijam na delovnem mestu ter registra poklicnih bolezni ter poklicnih rakov

Pri pripravi novega akcijskega načrta (2021 -2023) bo upoštevan tudi Strateški okvir EU na področju varnosti in zdravja pri delu.